

SBORNÍK
z tvůrčích akcí

SDRUŽENÍ PRO ROZHLASOVOU TVORBU
ZA ROK 2016

Praha, březen 2017

O B S A H

Úvodní slovo předsedy SRT	str. 5
Vzpomínka na A. P.	str. 6
Přehled tvůrčích akcí SRT v roce 2017	str. 8
Křest knihy <i>Básně a místa</i>	str. 9
Jan Malura: Rozhlas, kniha, konference	str. 10
BILANCE 2016	
Program BILANCE 2016	str. 15
Zuzana Řezníčková: Bilance 2016	str. 16
Monika Pulišová: Bilance 2016 – XXIV. ročník přehlídky rozhlasové umělecké slovesnosti	str. 17
Alena Zemančíková: Báseň, zvukový design a popkultura	str. 19
Šrámkova Sobotka	
Daniel Moravec: Tvůrčí dílna rozhlasového dokumentu na festivalu Šrámkova Sobotka – rok druhý	str. 21
Rozhovor: Dům v pocitech startující dokumentaristky Zuzany Řezníčkové	str. 22
ČLENSKÁ SCHŮZE SRT	str. 24
Představení projektu <i>Středověké ctnosti</i>	str. 28
REPORT 2016	
Jarní část	
Program Jarního REPORTU 2016	str. 29
Ivan Studený: Reportérské umění je slyšet v prostém rozhovoru s dívkou z laviny	str. 30
Andrea Hanáčková: Paměť rozhlasového dokumentu v 88 vteřinách	str. 30
Jaroslava Pokorná: Postřehy z přehlídky rozhlasové tvorby REPORT 2016	str. 33
Příspěvky k Jarnímu Reportu od studentů žurnalistiky FSV UK	str. 35
Podzimní část	
Program REPORTU 2016	str. 40
Michal Bureš: Nejkrásnější květ	str. 41
Martin Petera: Report 2016	str. 42
Alena Zemančíková: Brit a její plán	str. 46
Zuzana Řezníčková: Postřehy z Reportu 2016	str. 48
Alena Zemančíková: Prostor pro kultivaci humanity	str. 49
Vyhlášení vítězů a předání cen soutěžní přehlídky REPORT 2016	str. 51
Slovo vítěze	
Mária Pfeiferová: Dívka z laviny	str. 52
Jubilea členů SRT v roce 2017	str. 54

Dámy a pánové,

v ruce držíte Sborník z akcí našeho spolku. Jsme nezávislou tvůrčí a diskusní platformou, která sdružuje nejen rozhlasové tvůrce (napříč spektrem a vysílately), ale rovněž teoretiky a zájemce o rozhlasovou tvorbu. Ta, a budme tomu rádi, zažívá po době stagnace radostně rozmanitý rozvoj. Vznikají rozhlasové hry, četby, dramaturgie, dokumenty, audioknižní nahrávky, studentská a komunitní rádia vytvářejí specializované segmenty slovesného vysílání. Vedou se debaty o směřování veřejnoprávních médií a o jejich nové roli v době, kdy mladá generace přestává upřednostňovat klasický kontinuální poslech vysílání, nýbrž si tituly vybírá dle své chutě a zájmu prostřednictvím úložišť a downloadů... Tomu všemu je Sdružení pro rozhlasovou tvorbu přítomno a náležitě to reflektuje.

Našimi hlavními akcemi jsou přehlídky umělecké slovesnosti BILANCE a publicistiky a dokumentu REPORT. Krom nich jsme se podíleli na Rozhlasové dílně, která patřila mladým dokumentaristům, na festivalu Šrámkova Sobotka 2016. Vydali jsme knihu Středověké ctnosti, na festivalu Prix Bohemia Radio 2016 jsme ji slavnostně pokřtili.

Děkujeme Vám za Vaši stálou a neutuchající přízeň a přejeme hodně zdařilých, zdravých, tvořivých počinů a pěkné počtení.

*MgA. Michal Bureš
předseda výkonného výboru
Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, z.s.*

Vzpomínka na A. P.

Ve věku 81 let zemřel dne 7. února 2017 člen Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, profesor Antonín Přidal.

Rodák z Prostějova za komunismu překládal pod krycími jmény. Přeložil díla zejména anglických a španělských autorů, z nichž nejznámější jsou García Lorca, Patrick White, John Updike, Joseph Heller, Robert Lowell či Galway Kinnell. Kromě *Knihy nesmyslů* Eduarda Leara je asi nejznámějším Přidalovým překladem oblíbená humoristická kniha Lea Rostena *Pan Kaplan má stále třídu rád*. Proslul také jako roztvářný a kultivovaný moderátor. Popularitu mezi televizními diváky měly svého času jeho pořady *Z očí do očí* nebo *Klub Netopýr*. Do loňského roku vyučoval na Divadelní fakultě Janáčkovy akademie múzických umění v Brně.

Antonín Přidal se narodil 13. října 1935. Po studiu jazyků na filozofické fakultě v Brně pracoval v šedesátých letech v literárně-dramatické redakci Československého rozhlasu. Byl autorem cyklů *Malá škola poezie*, *Shakespeare pro začátečníky* či spoluautorem pořadu *Na shledanou v sobotu*. Od počátku devadesátých let začal spolupracovat s Českou televizí a působil také jako dramaturg ve Filmovém studiu Barrandov. Je autorem básnických sbírek a řady divadelních, rozhlasových a televizních her: *Pěnkava s Loutnou*, *Sáňky se zvonci*, *Komedie s Quijotem*, *Políček č. 111*, *Atentát v přizemí*, *Noční žokej*, *Elektrický nůž* a jiné.

V roce 2011 mu vyšel výbor textů z rozhlasového cyklu *Potulky* knihami a časem. Literát byl za své rozmanité dílo několikrát oceněn. V roce 1998 získal novinářskou Cenu Ferdinanda Peroutky, v roce 2007 mu byla udělena Státní cena za překladatelské dílo. Přidal byl v roce 2011 uveden do Síně slávy Českého rozhlasu a stal se rovněž čtyřnásobným držitelem ocenění FITES za televizní tvorbu.

Zemřel mi profesor. Míval vážnou tvář, lehký úsměv na ní. I přes vroucí srdce uvnitř působil důstojně otažitě. Pochopit jeho vnitřní ustrojení vyžadovalo čas. Mluvil mnoha jazyky, procestoval svět, přečetl spoustu knih, svým životem násobně předčil průměrné románové osudy.

Pocházel z Hané, kraje monotónní roviny, tu a tam remízku a bíle ohozených božích muk s Panenkou Marií pod stříškou, s cestami prudce se stáčeujícími úvozy ke hřbitovům. Z tohoto mikrokosmu vyvstala jeho tvrdohlavá odhodlanost, s níž odmítal sklopit hřbet, když se na něj tlačilo. Zažil to několikrát, nejsurověji po srpnu 1968. Tlačili, aby podepsal, že vpád vojsk vítá. Nesmlouvavě vykázal pány k šípku. Oni ho na oplátku na dvacet let vymazali z kulturní mapy. Trápil se, soužil, ťukal na stroji texty a odkládal je rovnou do šuplíku. Ve své finální sbírce *Zpovědi a odposlechy*, kterou jsme spolu převedli do rozhlasové podoby, o tom napsal:

*Ráno se mi ruce rozbíhají po stole,
do města chodím málo, krátí se mi dech,
bojím se, že mě sledují, jak spěchám ulicemi
podivně neznámého Brna,
ted' už ne do práce, ale bez cíle.
Mohli by mě i vystěhovat, kdyby chtěli?*

*Co vlastně děláte? ptá se nový soused
a diví se, že koftám. Jenom naše dítě
si zvyklo, že jsem pořád doma,
jak bývají staří a beznadějně nemocní.
Když mu čtu nahlas, přeskakují všechny pohádky o smrti.*

Když za ním roku 1990 přišli, aby se vrátil zpátky, že na něj mikrofon netrpělivě čeká, slíbil, že za mikrofonem přijde rád, ale za nimi ne. Prý vlastními silami musejí napravit, co spískali. On jim v tom nápomocen nebude...

O ničem z toho jsem, když jsem ho před 22 lety prvně potkal, neměl ani potuchy. Stáli jsme proti sobě v úzké nudli fakultní posluchárny na JAMU – on vážený pedagog, já adept studia rozhlasové a televizní specializace, které založil. Byl jsem tehdy přijat, a i díky tomu jsem dnes režisérem. Zemřel mi profesor. Cítím se podivně sám. Ale jdu dál.

MgA. Michal Bureš
režisér

PŘEHLED TVŮRČÍCH AKCÍ SDRUŽENÍ PRO ROZHLASOVOU TVORBU V ROCE 2017

REPORT 2017 – jarní část

středa 15. 3. 2017

Studio 2, Vinohradská 12, Český rozhlas Praha

Kategorie Zpravodajský a publicistický pořad v rozsahu do 10 minut

Jarní etapa XXVI. ročníku tradiční soutěžní přehlídky.

PRIX BOHEMIA RADIO 2017

pondělí 20. až čtvrtek 23. března 2017 v Olomouci

Soutěžní přehlídka rozhlasové tvorby

SRT se bude spolupodílet na doprovodném programu dvěma akcemi:

1. Zvuková paměť památek

Projekt francouzského performerera Benoîta Boriese, v jehož rámci představí autor hudebně-zvukovou kompozici akusticky reflektující konkrétní místo či prostor.

2. Projekt ČRo České Budějovice Návod na zdraví

Multimediální projekt, který v sobě propojuje sérii výstupů sledujících přípravu několika dobrovolníků na půlmaraton.

BILANCE 2017

úterý 6. 6. až čtvrtek 8. 6. 2017

Konferenční hotel LUNA, Kouty u Ledče nad Sázavou

XXV. ročník přehlídky aktuální literárně-dramatické rozhlasové produkce

REPORT 2017 – podzimní část

úterý 7. 11. až čtvrtek 9. 11. 2017

Konferenční hotel LUNA, Kouty u Ledče nad Sázavou

Kategorie Rozhlasová publicistika a Rozhlasový dokument

Podzimní etapa XXVI. ročníku soutěžní přehlídky.

VYHLAŠOVÁNÍ CEN REPORTU 2017

úterý 12. 12. 2017

Galerie Vinohradská, Český rozhlas Praha

Vítězům jednotlivých kategorií budou předány mj. tyto ceny: Cena generálního ředitele ČRo, Cena Zdeňka Boučka za originalitu a Cena Jiřího Hrašeho.

Dále je v jednání účast SRT jako organizátora dílny rozhlasového dokumentu na festivalu českého jazyka řeči a literatury **ŠRÁMKOVA SOBOTKA** (1. až 7. 7. 2017).

Aktuality a podrobnější informace k připravovaným akcím je možné sledovat na:

www.rozhlas.cz/srt

<https://www.facebook.com/SRTzs>

Křest knihy *Básně a místa. Eseje o poezii*

27. ledna 2016 byla na konferenci *Básně a místa* ve Šporkově paláci v Praze pokřtěna ojedinelá kniha a audio CD *Básně a místa. Eseje o poezii*. Knihu připravil Ústav české literatury a komparatistiky FF UK a Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, z.s., ve spolupráci s Vydavatelstvím Filozofické fakulty UK a nakladatelstvím Radioservis. Publikace odkrývá úzký vztah básní a míst a doprovodné CD obsahuje nahrávky vybraných pořadů z cyklu *Důvěrná sdělení*, odvysílaných Českým rozhlasem Vltava, v jehož rámci projekt vznikal.

Pozvánka na křest knihy a program konference

Soubor šestapadesáti esejů zavede čtenáře do historických i současných velkoměst Berlína či Paříže, přímořských přístavů, na Krym i na bolivijské Altiplano, do hor, zahrad i na vzdálené ostrovy. Jednotlivé kapitoly jsou věnovány konkrétním básnickým textům a autorům od starověku až po současnost a zachycují nejrůznější lokality a typy míst v poezii. Do širokého kontextu vztahu básní a míst uvádí souhrnná studie, jádro publikace pak představují eseje, které komentují a odhalují díla slavných autorů, jako jsou Walt Whitman, Ovidius, Vítězslav Nezval nebo Friedrich Hölderlin, ale i tvorbu básníků méně známých nebo pro český kontext nově objevovaných a překládaných.

Texty původně vznikly pro cyklus *Důvěrná sdělení* na stanici Český rozhlas Vltava a publikaci doprovází **CD se záznamy vybraných pořadů**. Čtenář tedy může porovnávat jejich psanou podobu s rozhlasovým ztvárněním v podání Hynka Chmelaře, Jiřího Štěpničky, Jana Hartla a dalších rozhlasových herců.

Hlavní editor knihy, básník a filozof Josef Hrdlička, k tématu esejů podotýká: „*Často si báseň přímo žádá, abychom se s její lokalitou seznámili a blíže ji popsali; jindy, jak připomíná Longfellow, je básník nejlepším průvodcem, který ukazuje, co bychom jinak nepostřehli. V řadě případů také zjistíme, že místo, které básník líčí, je spíše imaginární a skutečností se pouze inspiruje. V takových případech není od věci exkurz do básnickovy poetiky nebo uvedení do dobových představ o poezii. I ony vypovídají o tom, jak byla místa vnímána. A také tato imaginární vrstva k místům patří a vytváří jejich kulturní paměť.*“

Autorský kolektiv, koordinovaný Josefem Hrdličkou a složený ze studentů literární komparatistiky, filozofie a příbuzných oborů na Univerzitě Karlově, dokazuje, že spojení mezi poezií a místem je mimořádně pozoruhodnou oblastí v myšlení o literatuře a poskytuje svěží pohled na světovou i českou poezii.

Kniha bude slavnostně uvedena ve středu 27. ledna 2016 v 17:00 na závěr prvního dne **mezinárodní konference *Básně a místa*** pořádané na konci ledna Ústavem české literatury a komparatistiky FF UK. Během tří dní zazní na konferenci nejen příspěvky zkoumající básnickou reprezentaci míst v obecnějším rámci, ale i přednášky věnované vybraným historickým obdobím, konkrétním autorům či typům krajín a lokalit, jako jsou lázeňská krajina, hřbitov, moře či interiér.

Termín a místo konání: 27.–29. ledna 2016, Filozofická fakulta UK, Šporkův palác, Hybernská 3, 110 00 Praha 1

Program mezinárodní konference *Básně a místa*
Poems and Places International Conference Schedule

Místo konání | Venue: Palác Sweerts-Sporck, Hybernská 3, 110 00, Praha 1

Po každém příspěvku následuje prostor pro diskusi. | A discussion will follow after each paper.

Středa | Wed 27. 1. 2015

14:00 Zahájení konference | Conference opening

14:10 – 14:50 Josef Hrdlička | Místo a pohyb. O spojování míst v básních | Place and Motion: On Linking Places in Poems

14:50 – 15:20 Ladislav Vít | Hledání formy – metapoetické aspekty Audenových *Dopisů z Islandu* | A Quest for Form – Meta-poetic Aspects of Auden's *Letters from Iceland*

15:40 – 16:10 Anne Hultsch | Moře – místo míst | The Sea – The Place of All Places

16:10 – 16:40 Jiří Jelínek | „A já chodím po Ambaróně, Tauremorně, Aldalómě.“ Fiktivní místa v poezii | „And I walk in Ambarona, in Tauremorna, in Aldalómě.“ Fictional Places in Poetry

Po programu se koná společenský večer spojený s představením nové publikace *Básně a místa*. Předpokládaný začátek v 17:00. | A presentation of *Básně a místa*, a new book of essays on poems of places, will follow in the evening.

Doc. Mgr. Jan Malura, Ph.D.

Katedra české literatury a literární vědy, Filozofická fakulta Ostravské univerzity

Rozhlas, kniha, konference

Josef Hrdlička – Klára Soukupová – Michal Špína (edd.): Básně a místa. Eseje o poezii. Praha, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy/Radioservis 2015. 315 stran.

V pozadí většiny současných knih o literatuře stojí projekty a projektové finance. Některé jsou grantovým pravidlům natolik podřízeny, že si je téměř nelze opatřit, tj. poctivě koupit. [...] Na počátku knihy *Básně a místa* nebyl projekt, ale série rozhlasových pořadů pro cyklus *Důvěrná sdělení* na stanici Český rozhlas Vltava. Skupina autorů a autorek, převážně studentů doktorského studia literární komparatistiky či příbuzných oborů na UK, pracovala pod vedením literárního vědce a překladatele Josefa Hrdličky (bohemisté ho mohou znát jako autora knihy *Obrazy světa v české literatuře*). Část textů připravených pro rozhlas byla přetavena do podoby knižních esejů a vydána ve svazku *Básně a místa*, který doprovází CD se záznamy vybraných pořadů. Knížka byla pokřtěna na mezinárodní konferenci *Básně a místa/Poems and Places*, jež byla další aktivitou tohoto týmu.

Studium prostoru, literárních krajin a reprezentací míst je v posledním desetiletí v humanitních vědách oblíbeným, až módním tématem. Mluví se o tzv. prostorovém obratu (*spatial turn*), který je spojován s mezioborovým bádáním i esejistickým psaním, tyto tendence jsou ostatně patrné i v českém prostředí, jak o tom svědčí popularita knih Václava

Cílka nebo dynamický rozvoj historické geografie. Na poli literárněvědných studií sice není tento trend tak silný jako např. v Polsku, ale nezůstává rozhodně zcela mimo obzor českých badatelů, zejména co se týče literárních krajin. Kniha *Básně a místa* se hlásí k těmto směrům, ale není přetížena teoretizováním. Úvod Josefa Hrdličky a Michala Špíny zaznamenává některá (rozhodně ne všechna) pojetí prostoru v humanitních vědách. Zmíněna je i tzv. geopoetika, která akcentuje napětí mezi konkrétní prostorovou daností literárních textů a jejich symbolickým, metafyzickým rozměrem, a to nejen teoreticky, ale i v rovině umělecké tvorby. [...]

Úvod ke knize se ovšem neupíná jen k aktuálním a módním trendům, oprávněně zmiňuje též starší kontexty, zejména antické období, kdy poezie a věda (zeměpis, dějepis) nebyly od sebe striktně odděleny. Stranou nezůstává ani moderní literární turismus, téma jistě hodné pozornosti – poezie bývala a naštěstí ještě je součástí identity a paměti míst, či dokonce hybatelem cestovního ruchu (Máchův kraj, Lake District v severní Anglii, o němž se mluví i v přitvořené knize). Turistické hledání nových zážitků vede lidi, aby jezdili za svými oblíbenými autory a chodili s jejich texty (třeba jen virtuálně) po krajině či městě, k čemuž jim slouží dnes hojné atlasy literatury či průvodci po literárních a uměleckých místech (viz některé tituly edice *Průvodce* nakladatelství Academia, srov. úspěšnou *Prahu avantgardní manželů Pioreckých*). Dosavadní badatelský zájem o literární prostor se týkal dominantně prozaických, narativních textů. Recenzovaná kniha, stejně jako publikace, jež se připravuje z konference, je novátorská už v tom, že se naopak důsledně zaměřuje na poezii. Báseň zprostředkovává jiný kontakt s místem než narativní text, umí rozvinout jeho zvláštní vidění založené na epifanii místa a klade také specifické otázky z hlediska literárního jazyka. Vstupní stať tematizuje vztah míst a jmen, protože básně jsou nejméně nasyceny toponymy či vůbec posedlé potřebou jakkoli pojmenovávat místa.

Kniha má široký obzor, téměř šest desítek esejů se pohybuje nejen v Čechách a Evropě, ale velmi často na obou amerických kontinentech, občas i v Asii. Také časový záběr je impozantní – od předhomérských básní po Pavla Kolmačku či Justina Quinna. Historická rozhlednost přináší i různost žánrů (epos, epigram, elegie, encyklopedická poema s mnoha tisíci verši, introspektivní kontemplace aj.). Vzhledem k prohlubující se specializaci v humanitních i filologických vědách (noříme se často do mikroproblémů) je taková koncepce velmi osvěžující. Jistě se tu projevuje, že za celým „projektem“ stojí především komparatisté, jejichž úkolem je vidět literaturu ve větších celcích a souvislostech. Hlavním cílem je prezentovat různost vztahů básní a míst, a to nejen v pojetí čistě geografickém. Nejde pouze o konkrétní místa, ale především o určité typy prostorů (město, hora, moře, hřbitov, ostrov), a to včetně interiérů (kostel, pokoj). Z celé knihy je zjevné, že pro básnický text je místo mnohdy jen prvotní inspirací, detail konkrétní lokality se stává impulzem k básnické reflexi, pozvedá se do roviny symbolu či mýtu. Mnohý básník vnímá místa jako stavy duše, mísí i v krátkém textu několik exteriérů i interiérů dohromady, vytváří specifické mentální mapy, v nichž se záměrně zamlžují hranice mezi místy reálnými a imaginárními. Nejzajímavější eseje však čteme o básních, které výrazně tematizují jedinečné místo, určitou pojmenovanou, reálnou lokalitu. Jsou to místa s hlubokou kulturní pamětí (Delfy u Yvesa Bonnefoye a pozdě antického cestovatele Pausania), svérázné krajiny (Lake District u Williama Wordsworthe), velkoměsta (Berlín Georga Heyma), města s řekou (Hölderlinův Heidelberg s Neckarem) nebo jen ulice (Terry Hill skotského básníka Douglase Dunna; o Praze viz dále).

Velkým tématem knihy jsou cesty a vnímání prostoru přes pohyb, plavbu a chůzi. Mnohé antické básně se odehrávají na cestách – málo si např. uvědomujeme, že Homérova *Odysea* je epos vyloženě cestovatelský. V *Básních a místech* se mnohokrát mluví též o exilu, textech nomádů, básníků odloučených, migrujících a tesknících. [...] Ovidius nenazírá exil v Tomidě pomocí osobní zkušenosti, ale na základě rétorických figur, mytologie a zavedených obrazů nehostinného studeného místa, jemuž se subjekt duchem vzdaluje. Jak píše Hrdlička: „V Ovidiových básních z vyhnanství se skrývá jistý paradox. Místo, kde se fyzicky nachází, je opředeno mýty, zatímco Řím, kam se v myslí stále vrací, je naopak konkrétní a plný živých lidí“ (s. 126). Základní polohou elegického žánru, tolik spjatého s postoji exulanta, je melancholie. Melancholie či nostalgie se vůbec ukazují jako klíčové módy v básnických reprezentacích prostoru (srov. též eseje k Ivanu Blatnému či Czesławu Miłoszowi), ne náhodou končí celá publikace splínem Charlese Baudelaira.

Sympatickým rysem celé knihy je ponor do minulosti, a to i velmi staré. Nemyslím si – na rozdíl od Veroniky Košnarové (*Tvar* 2016/4) –, že by v knize mohlo být méně antiky a více moderní poezie. Antika je mohutný pilíř, na němž až do 19. století pevně stojí evropské básnictví. Také rétorické prostředky antické deskripce, o nichž se v knize hovoří, lze oprávněně považovat za základní literární východisko pro básnické reprezentace prostoru. Pár esejů reflektuje středověk, jenž ovšem modeluje prostor jen nevýrazně, téměř žádné se nevztahují k renezanční či baroku, přestože v této době vzniká množství deskriptivních básní, resp. textů, zpodobňujících nejrůznější místa (města, prameny, hory, zahrady). Pěkný esej je věnován Johnu Donnovi, anglickému básníkovi počátku 17. století, originálnímu manýristovi, jehož básně, plné bizarních metafor, jsou výrazem znejistění světa. [...] Také hlavní zlom v literárních reprezentacích míst kniha vystihuje – tím je nepochybně romantismus, který silně svazuje místo s vnitřním prožitkem a emocemi (Friedrich Hölderlin, William Wordsworth, Juliusz Słowacki).

Básně a místa zahrnují rovněž reflexe bohemikálních básnických projevů, včetně současné poezie. Esej K. Soukupové „Prázdné pokoje“ o básni Bohdana Chlábce vnáší do přemýšlení o místech téma interiérů. V následující reflexi Kolmačkových veršů vychází M. Pšenička z poměrně známého faktu, že v lečjakých českých básních z přelomu 20. a 21. století se tematizují intimní příbytky spojené s existenciální kontemplací domácností a každodenních věcí (Kolmačkovy a Hruškovy básně jsou toho nejlepším příkladem). Zbyněk Hejda je představen poněkud neobvyklým textem o pařížské kavárně. [...] Nechybí melancholický hřbitov Ivana Blatného. Hojně zmiňované jsou samozřejmě básně o Praze. Je tu Vítězslav Nezval, velký pražský chodec, svérázný básnický turista, Prahou trvale fascinovaný. U Karáskových *Zazděných oken* je vtaženo do hry několik prostorů, interiér se zazděnými okny, atmosféra Prahy na konci 19. století a nakonec zbořený smíchovský kostelík sv. Jakuba, přičemž Štěpán Sirovátka tu na ploše krátkého eseje skloubil výklad obrazné roviny básně se znalostí celku Karáskova díla, biografie autora i dobové společenské situace. Praha je v knize tématem mnoha básní cizojazyčných (Paul Celan, Justin Quinn, Ingeborg Bachmannová) a je příznačné, že pro zahraniční autory je především místem utopickým, snovým, v nejednom textu se např. rozvíjí motiv, původně shakespearovský, Prahy jako místa na břehu moře.

Některé eseje o českých básních zůstaly bohužel jen v podobě rozhlasového pořadu, nevešly se ani do knihy, ani na připojené CD (texty o Zahradníčkovi či Kolářovi). Je však

nutné dodat, že záměrem editorů rozhodně nebylo shromáždit reprezentativní vzorky místopisných a prostorových básníků české literatury, proto jim nemá cenu předhazovat sérii zásadních opomenutí. [...] Český či středoevropský prostor ovšem nejsou středobodem knihy, proto se ani nemůžeme divit, že v knize scházejí některé nám blízké geografické dominanty, k jakým patří podzemí, hlubiny či industriální krajiny. Je rovněž celkem příznačné, že např. posvátné hory tu jsou připomenuty na základě antické nebo japonské tradice, ne prostřednictvím křesťanských, resp. katolických básní reflektujících poutní místa, k nimž by se v baroku i ve 20. století našlo nemálo působivých domácích příkladů. Jiná místa, zcela nestředoevropská, zde naopak vystupují do popředí, tím je především moře, jemuž je věnováno několik esejů. Reflektují např. tvorbu takových básníků jako Pablo Neruda či Walt Whitman, dnes poněkud zapomenutých, ale dříve v Čechách dosti čtených. [...] Ostatně též v *Básních a místech* máme Jelínkův esej o „tulácké“ básni Huga Sonnenscheina, v níž tento moravský autor německého jazyka, rodák z Kyjova, pozoruje pobřeží Severního moře a zároveň zvěstuje naději pro bídné a utlačované.

Ne všechny eseje *Básní a míst* mají přirozeně stejnou kvalitu, k těm nejlepším patří texty Josefa Hrdličky, Kláry Soukupové a Elišky Luhanové. Některé interpretace jsou příliš lakonické a spíše než o poezii a prostoru hovoří obecně o autorově poetice či biografii, což lze vysvětlit směřováním celé knihy k širšímu publiku. Zejména poslední třetina *Básní a míst* působí dosti rozvolněným dojmem. Jestliže první část (označená citátem „Vracím se ke geografii místa“) je zaměřena na konkrétní lokality, vůdčím motivem druhé („A ráno se probudím s touhou po cestách“) je cesta, v případě třetí je čtenář poněkud dezorientován. Její název „Pokolikáté už vzýváš závrať beze jména“ a úvodní esej *Báseň o ničem* (věnovaný trubadúrské básnické hře s negacemi) by mohly navozovat dojem, že půjde o neurčitá místa bez názvů a vazeb k vnější realitě, ale není tomu tak. Máme před sebou jakousi všehochuť, v níž se prostorový aspekt rozměňuje. [...]

Jednotlivé eseje nemají společnou metodologii a společný interpretační přístup. Spíš než detailní textový rozbor někdy rozvíjejí, mně osobně sympatické, čtení v širších kulturněhistorických souvislostech. Autoři jsou si vědomi rozdílu mezi reálným prostorem a uměleckou fikcí, ale zbytečně toto napětí nedramatizují. Někdy poslouží jako východisko konkrétní událost, od níž se výklad odvíjí, jako např. v pěkném textu K. Soukupové o básni Franze Werfela „Dobré místo ve Vídni“. Do jeho čela je elegantně umístěn – možná po vzoru přístupů nového historismu – krátký citát z novinového článku, který mluví o tom, že Židům byla zakázána návštěva veřejných sadů a mohou už jen do izraelského oddělení vídeňského Ústředního hřbitova. Jindy se čtení opírá o znalosti nábožensko-geografické, kulturněhistorické a architektonické (srov. eseje o Kavafisově básni „V chrámu“ či o krymském Bachčisaraji v romantické poezii). Nelze však říct, že by se jednotlivé texty nedržely samotných básní, dělají to ale bez náročné terminologie a na nevelkém prostoru, určeném formátem původně desetiminutového rozhlasového pořadu. Za esejem je kratší či delší poznámka k zásadnější literatuře o autorovi a především k českým překladům básně a básníka, ostatně nejeden text je tu přeložen vůbec poprvé a může se stát objevem pro českého čtenáře.

Knih *Básně a místa* není jen knihou ke čtení, ale také velkým korpusem nahrávek (vznikaly pod režii Jaroslavy Šiktancové a dramaturgickým dohledem Aleny Zemančíkové). U přiloženého CD můžete strávit více než osm hodin intenzivního poslechu a uslyšíte např.

známé hlasy Hynka Chmelaře, Jiřího Štěpničky, Jana Hartla, Petry Špalkové aj. Netvrdím, že všechny kusy jsou zvukově výrazné, někdy je to spíš rozhlasová rutina, ale např. Hartlovy interpretace básní, neakademické a citlivé zároveň, na mě působí velmi přesvědčivě. Domnívám se, že kniha tohoto typu může přiblížit poezii, žijící dnes na okraji zájmu, širšímu okruhu zájemců, dovedu si dobře představit např. její využití ve středoškolské výuce. Spojení poezie a místa ještě stále (anebo znovu?) funguje.

Recenze byla otištěna v časopise Česká literatura 64, 2016/4.

BILANCE 2016

XXIV. ročník přehlídky aktuální literárně-dramatické rozhlasové produkce

Program BILANCE 2016

Úterý 31. května:

9:20 – 12:00	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>		
Historie českého zločinu – Král padělatelů	TS DOK	25:30	
Rybník	TS Režiséři	51:44	
Co se stalo v kavárně – Alergie – Úklid základ života	UP AIR	14:28	

14:00 – 18:30	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>		
Pepik Knedlik	TS Režiséři	52:50	
Skvostná země	TS DaL	43:16	
Originální kabaret Orten – Kafka	TS DaL	57:47	
Ludovít Štúr očima dneška	ČRo Vltava	14:12	

Středa 1. června:

9:15 – 12:00	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>		
Těžký i nádherný život Emanuela Frynty	TS DOK	39:00	
Podletí	TS DaL	32:47	
Pět minutových pohádek o bubenečském nádraží	DAMU	15:15	

14.00 – 18:45	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>		
Putování časem za mistrem Janem Husem (5. a 6./13)	TS NP	13:12	
Karel je King! (2 díly)	Zpravodajství – DR	10:49	
Jsi vítán	ČRo HK a Pce	49:50	
Charles Bukowski, starý chachar ostravský	TS DaL	55:17	
Index vitality	TS Režiséři	24:47	
Onehand Jack	TS Režiséři	29:45	

Čtvrtek 2. června:

9.00 – 13:00	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>		
Jak Hlaváčkovi snídali s větrem v zádech (6./10)	TS DaL	12:13	
O žabě, starém veteránovi a ozvěně	DRDS	44:33	
Zdeněk Rotrekl: Stará žena (1968)	Radio Proglas	50:59	
Pedro Páramo (3./6)	ČRo Vltava	26:21	
Zamítnutí	TS DaL	16:45	

Mgr. Zuzana Řezníčková

Bilance 2016

Tradiční přehlídka rozhlasové umělecké slovesnosti Bilance, jejíž 24. ročník letos proběhl, se konala od 31. května do 2. června v Koutech u Ledče nad Sázavou. Přehlídku pořádá Sdružení pro rozhlasovou tvorbu ve spolupráci s Českým rozhlasem, jehož zaměstnanci především se jí účastní. Bilance vytváří prostor pro setkávání rozhlasových tvůrců a pro diskusi o jejich tvorbě. Program přehlídky zároveň tvoří určitý přehled české rozhlasové dramatické tvorby za uplynulý rok.

Jednotlivé dny přehlídky byly jako obvykle rozděleny do poslechových bloků a po každém uvedení díla následovala diskuse, v jejímž závěru přítomný tvůrce reagoval na vyslovené připomínky a dotazy. Leitmotivem letošního programu i diskusí bylo téma překračování a mísení (či dokonce vytváření nových) žánrů a rozhlasových postupů. Přehlídka zároveň není omezena pouze na představování tvorby Českého rozhlasu, a proto byla v programu zařazena i rozhlasová inscenace Radia Proglas a prostor dostalo i naše olomoucké studentské rádio UP AIR.

Zahájení přehlídky patřilo cyklu Bronislavy Janečkové **Historie českého zločinu**, který je znám především posluchačům stanice Dvojka, na níž je tato série mikroher o známých kriminálních případech vysílána. Zajímavým prvkem tohoto projektu je využívání autentických výpovědí kriminalistů a policejních historiků. Cyklus je výjimečný především svou informační hutností, díky které posluchač získává opravdu maximum informací o každém vybraném kriminálním případě a jeho aktérech. Na druhou stranu tak poněkud pokulhává zpracování, které musí pracovat s dlouhými monology, určitým způsobem mluvy policejního historika či s příliš popisnými scénami.

Rámcově podobný postup využívá i inscenace **Rybník** olomouckého režiséra Tomáše Soldána, která dramatickými i dokumentárními prostředky zachycuje soudní spor mezi majitelem rybníku a rybářským sdružením, jež tento rybník proti jeho vůli využívá. Obě hry jsou zajímavé tím, že jejich autoři mají snahu rozhlasově pojímat autentické kauzy z blízké i vzdálenější historie a zprostředkovat je tak posluchačům. **Rybník** je navíc i výpovědí o určité společensko-politické frustraci řady Čechů, což je téma vysoce aktuální.

Již v oblasti čisté fikce, byť založené na komentářích autentického současného dění, se pohybuje inscenace **Pepik Knedlik** režiséra Petra Mančala. Hru napsal svérázný rakouský dramatik Eberhard Petschinka přímo pro Český rozhlas. Děj se odehrává převážně ve snovém prostředí, čemuž odpovídá i bohaté zvukové ztvárnění podtrhující dojem absurdity a nadsázky.

Režisér Aleš Vrzák představil na letošní Bilanci kromě jedinečné jazzové noir gangsterky **Onehand Jack** také jednu ze svých posledních inscenací **Podletí**. Ta je zpracováním další z her autora Petra Pýchy z žánru tzv. dramaloci, kde hlavní roli v příběhu hraje místo děje. Další dvě vzniklá Pýchova dramata tohoto žánru se týkají měst Karlovy Vary a Dobříš, v **Podletí** jde o Lomnici nad Popelkou. Inscenace, která do jisté míry paroduje některé z vltavských pořadů, měla na přehlídce velký ohlas. Diskutoval se především způsob, jakým byly určité rozhlasové postupy satirizovány, a vztah parodické roviny k dalším přesahům hry.

V souvislosti s výročím narození Karla IV. vznikla celá řada dokumentárních i popularizačních pořadů, z nichž dva byly na Bilanci představeny. Cyklus **Karel je King!** Petra Kolečka a Jana Prušinovského má zábavným způsobem ztvárnit atmosféru a problémy doby za císařovy vlády prostřednictvím parodií nejznámějších současných televizních pořadů. Pořad **Jsi vítán** zase mapuje stopy Karla IV. na území východních Čech. Tyto dva pořady představují naprosto odlišné přístupy k dané tematice, přičemž jeden jako by ukazoval úpornou snahu Českého rozhlasu přiblížit se cool prezentací některých komerčních rozhlasových i televizních stanic, a druhý naopak upozorňoval na přetrvávající zatuhlost a staromódnost obsaženou v řadě (často regionálních) pořadů.

K mé radosti se na Bilanci objevily také pořady určené pro děti (a případně i jejich rodiče). Z tohoto formátu vynikaly **Minutové pohádky o bubenečském nádraží** v režii Johany Švarcové. Ty kromě neotřelých námětů disponovaly nápaditým sound designem. Použité zvukové efekty sice ilustrovaly probíhající děj, ale nebyly realistické a spíše podtrhovaly hravost pohádek.

Další uvedený cyklus pro děti **Jak Hlaváčkovi snídali s větrem v zádech** oproti těmto minutovým pohádkám postrádal určitou jednoduchost a překvapivost. Často užívaná dlouhá a složitá souvětí zpomalovala tempo inscenace a tu a tam byl díky nim děj méně přehledný. Na rozdíl od bubenečských pohádek, jejichž poslech dle mého názoru zaujme děti i dospělé, Hlaváčkovi jsou zamýšleni i inscenováni vyloženě pro děti.

Zajímavý pořad **O žabě, starém veteránovi a ozvěně** představila také Jana Franková Doležalová, která s členy Dismanova rozhlasového dětského sboru natočila literárně-hudební pásmo z básniček a pohádek Petra Nikla. Jednotlivé texty pojali tvůrci velmi hravým způsobem, kdy recitace byla doplněna zvuky a hudbou. Díky dětem, které se u natáčení zjevně také bavily, a jejich energii má pořad spád, je zábavný a zároveň přibližuje tvorbu Petra Nikla a snaží se v ní najít různé smyslové roviny.

Z oblastními stanicemi prezentovaných děl nejvíc vynikl pořad plzeňské stanice **Charles Bukowski, starý chachar ostravski**, v němž autoři kombinací čtené poezie a autentických výpovědí přichází s překvapivým tvrzením o utajovaném původu básníka Charlese Bukowského. Pořad na hranici mystifikace využil reálného tématu výzkumu překladatele Boba Hýska, jenž Bukowského básně nejen překládá, ale nyní údajně objevuje i nové v českém, resp. „ostravském“ jazyce.

Letošní Bilance nabídla opravdu různorodý program, který umožnil přítomným účastníkům komplexnější pohled na současnou rozhlasovou tvorbu, její témata, postupy, výhry i omyly. Právě pro tuto možnost srovnání a diskuse nad jednotlivými pořady v přítomnosti tvůrců si existence přehlídky velmi cením.

Mgr. art. Monika Pulišová

Bilance 2016 – XXIV. ročník přehlídky rozhlasové umělecké slovesnosti

Rozhlasoví tvůrcovia bilancujú každý rok. Stretnú sa na tri dni v Koutech pri Ledči nad Sázavou uprostred tichej prírody, kde počúvajú a analyzujú svoju tvorbu, hodnotia stav, kam dospeli, a neozbrojený sa vystavujú palbe vzájomnej kritiky. Prehliadka je organizovaná Sdružením pro rozhlasovou tvorbu a je nesúťažná. Tvůrcovia sa sami hlásia, dúfajúc v cenné

rady, najmä, keď si výsledkom nie sú istí, alebo sa púšťajú na pôdu experimentu. Často však dúfajú márne. Atmosféra bola žičlivá a priateľská, čo niektorých plne neuspokojilo. Škoda len, že sa „tí niektorí“ neozvali priamo na diskusii.

Hlavné otázky podujatia sa týkali úrovne českej rozhlasovej tvorby, jej smerovaniu a aktuálnym témam. Počuli sme 21 programov. Polhodinová hra **Onehand Jack** od Stefana Benniho v skvelej réžii Aleša Vrzáka, v ktorej herecky a spevácky zažiaril Vojta Dyk, priniesla jazzovo-gangsterský príbeh o jednorukom kontrabasistovi, pri ktorom si všetci počúvajúci hompálali nohami do rytmu. Môcť zavrieť oči a nechať svoju myseľ odletieť do vzdialených krajín podľa vlastnej, nie obrazom predurčenej, podoby pri skvelých, chytľavých melódiách, je presne tá devíza rozhlasu, ktorú žiadne iné médium nemá.

Rada by som odporučila, kde si človek môže takto kvalitné rozhlasové hry stiahnuť alebo vypočuť, avšak ČRo má svoje hry zavesené na internete len jeden týždeň po premiére. Potom hry putujú do archívu. (S výnimkou Minútových hier, ktoré sa svojej účasti v Dili zriekli a sú voľne prístupné.) Tam sa k nim, skrz príslušné peripetie „kafkovej“ organizácie, akou rozhlas je, samozrejme, dostať dá. Majú byť produkty verejnoprávnej inštitúcie i verejným majetkom patriacim nám všetkým príjemne na dosah ruky kedykoľvek si spomenieme, alebo naopak týždenný deadline zvyšuje ich atraktivitu? Mali by sme sa my, poctiví koncesionári, cítiť ukrátení, alebo treba hájiť autorské práva na prvom mieste? A má si vôbec ČRo do budúcnosti klásť tieto otázky, keď je jasné, že ten, kto chce, na webe si cestu nájde?

Mnohokrát diskutovanou otázkou bol súlad hraných a dokumentárnych častí v jednom celku. Do akej miery môže ilustratívna fikcia dopĺňať živú skutočnosť a dokázať tieto dva svety stáť priateľsky vedľa seba? A čo v situácii, keď sú aktéri dávno mŕtvi ako Karol IV.? ČRo Hradec Králové a Pardubice nás vo **Jsi vítán** vítajú na potulkách kráľovského veľikána po východných Čechách. Rada by som vykročila, púť to vyzerá byť pútavá, avšak už po pár minútach takmer hodinového programu všetok záujem sklamané zuteká inou cestou. Popri zanietených a nadšených exkurzoch príslušných historikov sme len prechádzali nedramatické hrané dialógy plné nepravdepodobností.

V Karlových päťkách sme sa prechádzali aj s Janom v **Putování časem za mistrem Janem Husem**, kde nás sprevádzal komický i hlbavý Jiří Lábus v réžii Vladimíra Ruska. Séria mini dokudram v náučno-zábavnom formáte skúma Husov odkaz naprieč storočiami a Európou v trefných a vtipných momentoch, ktorých sme svedkami vďaka stroju času.

Hana Soukupová je autorkou i režisérkou **Těžkého i nádherného života Emanuela Frynty**, básnika a prekladateľa, kde zachytila posledný rozhovor s jeho pani, herečkou a pedagogičkou Adou Fryntovou. Zbožštenie mŕtveho manžela starou dámou je úprimné, ľudské, dojemné, úsmevné. Jednoduchá a ladná dramaturgia rozhovorov, čítania Fryntových básní i denníkov doplnená o pôvabnú anketu postrehov detí v sebe skrýva čaro hĺbky jedného ľudského osudu a jeho úctivého spracovania.

Prostredie nádražnej hospody v Bubenči, pri ktorej už vlaky nestoja, len prefrndžia okolo, pretože jej zrušili železničnú stanicu, krčmička dosť špinavá, smradľavá, ponorená v lepkavom pivnom opare, a predsa miesto, paradoxne, znamenite vhodné na dej minútových rozprávok (nielen) pre deti. Okolo svojského výčapného sa hromadí mozaika najrôznejších postavičiek štamgastov, zvierat, ale najmä oživených fliaš od limonády, ktoré sa na poličke predvážajú ako modelky, opusteného utopenca, ktorý túži splniť svoje poslanie, odvážneho

panáka, ktorý si cinká svetom... Roztomilé, hravo šantivé a veľmi precízne pripravené sa ukázali **Minutové pohádky o bubenečském nádraží** Barbory Haplovej v režii Johany Švarcovej.

Bilancia, ako „záverečné zúčtovanie“ súčasnej rozhlasovej tvorby, priniesla mnohožánrovosť prác, plodné stretnutia tvorcov naprieč odbormi a naprieč regiónmi a jasné posolstvo: rozhlasoví tvorcovia dobre poznajú svojho poslucháča, majú obrovskú chuť pracovať a vďaka celkovej veľmi dobrej úrovni sa súčasná česká rozhlasová tvorba rozhodne nemá za čo hanbiť.

Mgr. Alena Zemančíková **Báseň, zvukový design a popkultura**

Sdružení pro rozhlasovou tvorbu pečuje o žánry mluveného slova naprieč stanicami a provozovateli rozhlasového vysílání. Jinak řečeno – mimo instituce, byť s podporou veřejnoprávního Českého rozhlasu, pro který ostatně většinou díla rozhlasového slovesného umění vznikají. Samo Sdružení je profesní organizací podobně jako třeba FITES a v posledních několika letech prošlo obdobím, kdy muselo přesvědčovat grantovou komisi na ministerstvu kultury, že do kapitoly audiovizuálu patří také rozhlas a že rozhlasoví tvůrci mají právo na podporu (ostatně skromnou) svých kriticky reflexivních akcí. Ty jsou dvě – Bilance, která bilancuje literární a dramatické žánry, a Report, který je věnován publicistice a dokumentu. Report je soutěžní, Bilance ne.

Kromě pořadů, vzniklých pro Český rozhlas, se na Bilanci představilo několik drobností univerzitního rádia UP AIR Palackého univerzity v Olomouci, které překvapily svou usedlostí a „pohodovostí“, člověk by od studentů čekal větší drzost, experiment, ostře generační téma. Radio Proglas zaujalo velmi, přivezlo totiž premiérovou inscenaci rozhlasové hry Zdeňka Rotrekl **Stará žena**, která má i zajímavou historii vzniku: na rozhraní let 1968 a 69 vyzval dramaturg brněnského rozhlasu Karel Tachovský brněnské spisovatele k napsání rozhlasové hry. Námětem bylo smyšlené policejní pátrání po zmizelé ženě. Zdeněk Rotrekl napsal hru-báseň o putování staré ženy za jejími dvěma mrtvými syny (o jejichž smrti v odboji a koncentráku však neví), archetypální baladu, jejíž titulní postavou je Mater Dolorosa jeho současnosti. Karel Tachovský byl z rozhlasu za normalizace vyhozen, Zdeněk Rotrekl byl zbaven publikačních možností a hra se dočkala natočení až nyní, v režii Jana Novotného.

Český rozhlas představil řadu literárních i dramatických pořadů zaměřených na posluchače všech věkových stupňů i nejrůznějšího posluchačského očekávání, od **Historie českého zločinu** přes **Pět minutových pohádek o bubenečském nádraží** až podzrou literární mystifikaci **Charles Bukowski, stary chachar ostravski**, kterou s pomocí překladatele Boba Hýska zosnoval plzeňský dramaturg Dominik Mačas.

O rozhlasových hrách je možno říci, že jsou vesměs elegantně natočené, co do obsahu velmi různé, od dystopie v Praze hostujícího rakouského multivůrce Eberharda Petschinky **Pepik Knedlik** v režii Petra Mančala přes **Origální kabaret Orten – Kafka** režisérky Marty Schlegelové až po původní radiofonní herecký koncert **Onehand Jack**, v němž Vojta Dyk v režii Aleše Vrzáka hraje a zpívá všechny postavy jazzové gangsterky italského autora

Stefana Benniho o jednorukém černém kontrabasistovi (tohle není jinde než v rádiu možné). Diskutovalo se o „zvukovém designu“, který je nepopiratelnou předností nejnovějších inscenací. V posledních letech je v módě „dokudrama“, pokus o ně předložil režisér Tomáš Soldán z Olomouce ve hře Romana Ludvy **Rybník**, v níž jde o soudní případ majitele rybníka, kterému podle konečného verdiktu náleží (jako z nějaké orientální pohádky) jen pozemek pode dnem a břehy, nikoli však voda. Ve hře vystupují i skuteční aktéři příběhu a jejich dramatické alter-ego, výsledný dojem je nejednoznačný.

Český rozhlas se pokouší i o nové formáty, záminkou k nim se stávají velká výročí: **Putování časem za mistrem Janem Husem a Karel je King!** Pořady věnované odkazu Jana Husa byly kultivovanější, ve třinácti výpravách do minulosti v cca sedmiminutových dialozích poukázaly na nejrůznější reflexe Husova života a díla, někdy zásadní pro evropské dějiny (Martin Luther), jindy zapomenuté (báseň biedermeierovského rakouského básníka Nicolase Lenaua o Janu Žižkovi). Každý pořad je hádankou pro posluchače. Aby to nebylo jen takové vltavské historické poučování, využívá se stroje času, který si sestrojil současný inženýr Václav Brouczek, jenž nás nejen přenáší do jiných epoch, ale také vstupuje do dialogů hlasem současníka. Pečlivě faktograficky připravený pořad by si zasloužil, aby Jiří Lábus nehrál svého pana Brouczka s takovou rumburakovskou šarží (a že to dovede i jinak jsme slyšeli v jiné hře).

Projektu **Karel je King!** je letos všude plno. Na Bilanci jsme slyšeli dvě z rozhlasových parafrází známých televizních pořadů *Máte slovo* a *Studio fotbal* (zde **Dostanete slovo** a **Studio Dřevec**). Ve skečích, jejichž autory jsou současní hitmakeři české komedie Petr Kolečko a Jan Prušinovský, jsou bohužel nepřesnosti (a zbytečně, vyznění by bylo stejné, kdyby pojmy byly správně), vystupují v nich skuteční moderátoři televizních pořadů (slyšeli jsme Michaelu Jílkovou a Vojtěcha Bernatského) a herecké hvězdy. Výsledek je zdravě neuctivý, co do rozhlasového tvaru vlastně povedený, jen člověk nějak neví, k čemu to je, kromě zábavného vstupu na Radiožurnálu či internetu.

Projekt **Karel je King!** je ukázkou razantního vstupu popkultury do rozhlasové slovesné tvorby v podobě, která už nepracuje s notorickým (a vysmívaným i ve vlastním vysílání, například hrou Petra Pýchy a Jaroslava Rudiše **Podletí**) rozhlasovým vmlouváním se do přízně posluchače, ale jde tvrdě na věc. Jak a kam se trend bude vyvíjet, posoudíme, až se skutečně začne někam vyvíjet, tohle je teprve začátek.

Uveřejněno v časopise Tvar 30. 6. 2016.

Rozhlasová dílna na festivalu ŠRÁMKOVA SOBOTKA

3.–9. července 2016

Daniel Moravec

Tvůrčí dílna rozhlasového dokumentu na festivalu Šrámkova Sobotka

– rok druhý

Na Šrámkově Sobotce – festivalu českého jazyka, řeči a literatury – jsme byli podruhé. Jiří Slavičinský a já. Tvůrčí dílnu rozhlasového dokumentu naplnilo šest mladých lidí, kteří nám celý týden, od 3. do 9. července, nedali vydechnout. Jaké máme zvolit téma? Jak se nastavuje zvuk? Myslíš, že tenhle záběr je ten pravý, hodí se do kompozice? Proč mi to šumí?

Není to jednoduché. Seznámit s teorií rozhlasového dokumentu, vyhledat vhodné téma, naučit se pracovat obstojně s nahrávací technikou, jít a najít správné a ochotné respondenty, sestříhat si vlastní zvukový materiál, vystavět celou kompozici a výsledek smíchat. To všechno během jednoho týdne! Je ale úžasné sledovat ten zázrak, kdy se mladým začínajícím autorům rodí pod rukama něco, co má smysl, tvar, zvukovou hodnotu. Všichni se opravdu snažili, snažili se pochopit, že dokument neohýbá realitu, ale interpretuje ji, autorsky samozřejmě, že zvuk je rovnocennou součástí výpovědi, že detail mnohdy vypoví mnohem víc než řeči o celku.

A tak jsme se zas a znovu scházeli v podkrovní zasedací místnosti soboteckého městského úřadu, kde se diskutovalo, řešilo, stříhalo a koordinoval se další postup, a následně v obřadní síni, kde Jirka zřídil improvizované studio pro výsledný mix.

Vznikly krátké práce na téma: hluk zvuku, sobotecký polorozpadlý dům a jeho příběh, co je to poezie, neviditelný svět nevidomého kluka, jazyk jako prostředek uvědomění a běžecské nadšení místních.

Z celého toho týdne mi vylplynuly dvě důležité věci. Účastníci dílny měli často potřebu natáčet další a další lidi a záběry a nebyli schopni rozpoznat, že to hlavní, to, z čeho sestaví smysluplnou výpověď dokumentu, už mají. Že z obyčejného rozhovoru plného kouzla tady a teď mohou udělat hotový a kvalitní dokument. Že uvažovaná vrstevnatost práce není automaticky kvantita. Rozumím tomu, že to poznat nemohou, nemají zkušenost atd., ale stejně pro mě bylo zajímavé sledovat při posleších jednotlivých částí jednotlivých dokumentů, že už to je a oni to nevědí. S tím souvisí i druhá otázka, že být je to v rámci takové dílny nemožné, přesto je nutné před natáčením „dokumentaristicky“ myslet, uvažovat ne jako zachycovatel čehokoli, ale jako zachycovatel s vizí, s myšlenkovou předpřípravou celého, v tomto případě i krátkého díla.

Doufám, že tohle všechno jsme dokázali zohlednit, vysvětlit, přenést a popsat v rámci celého procesu tvůrčí dílny. Byli jsme příjemně překvapeni úrovní lidí, kteří se přihlásili, jejich upřímným zájmem a chutí zkoušet nové, pro ně neprobádané cesty, jak interpretovat a zachycovat realitu.

Dům v pocitech startující dokumentaristky Zuzany Řezníčkové

Rozhovor s účastnicí tvůrčí dílny rozhlasového dokumentu na festivalu Šrámkova Sobotka

Věnovala jste se rozhlasové tvorbě už před letním festivalem?

Vedu naše rádio na Univerzitě Palackého už třetím rokem, takže mám spoustu zkušeností, jenže spíše organizačního a produkčního rázu. Zároveň se rozhlasem zabývám teoreticky, zajímá mě hlavně dramatická tvorba, studuji na Katedře divadelních a filmových studií. Takže, už nějakou dobu jsem si chtěla na vlastní kůži zažít rozhlasovou, autorskou praxi. Na festivalu Šrámkova Sobotka se mi tato příležitost naskytla a já natočila svůj první „něco jako dokument“.

V necelých šesti minutách jste dokumentovala zchátralý dům. Vypůjčím si otázku vašeho lektora z dílny: „A co jako?“ Co vás zaujalo?

Byla to jedna z prvních věcí, na které jsem ve městě natrefila. Je svým způsobem impozantní, vyvolává představy o své minulosti, a zároveň jsem tušila, že pro místní bude trnem v oku, což mi potvrdilo natáčení. Mně se ale líbilo, že se mi zdál pokaždé trochu jiný, kdykoliv jsem kolem něj prošla. A zajímalo mě, jak by se dal ten vizuální dojem přenést do auditivního... Jestli se to povedlo, to ať každý posluchač posoudí sám.

Šéf rozhlasových dokumentů má jasno, že povedlo. Ostatně vysílal ho i v Radiodokumentu, kde jste svůj autorský zážitek líčila. Jak se vám točilo se silnicí za zády?

Pro začátečníka to samozřejmě nebyly ideální podmínky, ale jiná možnost nebyla. Potřebovala jsem zachytit vjem lidí, kteří se na dům v tu chvíli dívají. Pak mi ale došlo, že ruch ulice dotváří obsah. Například to, co říká jeden ze starousedlíků – že dům vlastně zavazí, komplikuje dopravu a je i trochu nebezpečný. On opravdu může kdykoliv spadnout... Díky náročnějším podmínkám jsem zjistila, že se chci nejvíc zdokonalit právě v technice natáčení. K čemu vám je, když získáte skvělého respondenta, ale špatně ho natočíte...?

Víte, co mě zaujalo? Jak v první části svého dílka sledujete příběh domu a reakce okolí, zatímco pak následuje noční scéna, kde se nad místem zamýšlíte s kamarádem Jirkou. Nejdete ale dovnitř, rozvíjíte vlastní pocity, stavba se vám zdá jako symbol pomíjivosti života. Napadalo mě při poslechu, co je to vlastně dokument.

Myslím si, že dokument a hlavně feature jsou dnes žánry, ke kterým můžete přistoupit neuvěřitelně svobodně. Vlastně záleží jen na autorovi, co a jak zobrazí. Pro mě dokument představuje způsob, jak zachytit svět kolem. Lidí, místa, události, jejich atmosféry. A vlastně... i sebe.

V Radiodokumentu říkáte, že jste vystřízlivěla z představy dokumentu, který je předpřipraven v hlavě jako konstrukt... Jádro vašeho Domu tvoří nakonec scéna, která vznikla mimoděk. Nebojíte se, že příště nebudete mít takové štěstí?

To je samozřejmě riziko. Ale na Sobotce a v dalších hovorech s dramaturgem Danielem Moravcem jsme probírali i způsoby, jak takovým náhodám pomoci. Jak vybrat vhodné místo a přístup k dotazovaným, aby byl výsledek auditivně zajímavý. To znamená

třeba točit během činnosti, kterou respondent provádí, popřípadě ho uvést do nějaké situace a nechat jej reagovat. Hodně určitě záleží na cviku a zkušenostech.

Hledáte znovu atmosféru místa?

Mám ráda města, architekturu a události spjaté s městským životem. Setkávání lidí, trhy, festivaly, umělecké happeningy a podobně. Zkoušela jsem už natáčet ve Vídni a trochu i v Olomouci, chystám se pokračovat. Jen co najdu vhodné téma a respondenty. Teď ale natáčím se svými vrstevníky – bavíme se o vztazích, samotě a seznamování.

rozhovor vedl Michal Ježek

uveřejněno na webových stránkách Archivu ČRo

<http://www.rozhlas.cz/archiv/zamikrofonem/zprava/dum-v-pocitech-startujici-dokumentaristky-zuzany-reznickove--1671691>

ČLENSKÁ SCHŮZE

Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, z.s.

13. září 2016 od 14:00 hodin v Galerii Vinohradská,
Český rozhlas Praha

Zpráva předsedy

Výkonného výboru Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, z.s.

o činnosti Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, z.s.

v letech 2014–2016

Dámy a pánové, vážené členky a vážení členové,

Sdružení pro rozhlasovou tvorbu je více než dvacet let jednou ze stálíc českého mediálního prostoru. Naše občanská platforma se ho snaží zvelebovat a napomáhat v jeho rozvoji. Svět je to ovšem nestálý, plný změn – mnohdy chtěných, začasťe vnučených. Naše snažení je tedy místy podobno lopocení Dona Quijota. Nadějí nám budiž, že i onen slavný rytíř nakonec svých ostruh dosáhl. Stalo se tak poté, co pochopil, že i postupné kroky na cestě k přeměně světa mají půvab a smysl.

Mezi naše největší přednosti řadím omlazenou členskou základnu. Je nás přes 120 a stále více se mezi námi objevují studenti a rozhlasoví nadšenci, kteří oplývají nejen elánem, ale také vytrváním a silou. Potkáváme se s nimi na našich akcích – soutěžní přehlídce REPORT i na přehlídce umělecké slovesnosti BILANCE. Obě akce nově konáme v prostorách Konferenčního hotelu LUNA v Koutech u Ledče nad Sázavou, který je logisticky výhodně položen a zároveň dokonale naplňuje naše požadavky svou členitostí a rozlohou. Na obou akcích se s mladými tvůrci potkáváme, diskutujeme, ba se někdy přeme. Neznám příhodnější konstelaci pro výměnu postřehů a zkušeností, než je tato. Jediné, co mladí nemají (nebo to alespoň tvrdí), je čas. Proto jejich vydatnější zapojení do přímého fungování našeho spolku prozatím spíše postrádáme. Budeme usilovat o změnu!

Sdružení pro rozhlasovou tvorbu neustalo ani ve své ediční činnosti, a to zejména díky laskavé péči Mgr. Aleny Zemančikové. Vydali jsme knihu Davida Vaughana „Slyšte můj hlas“, sborník „Básně a místa“ a nyní nově publikaci „Středověké ctnosti“, která bude slavnostně představena na festivalu rozhlasové tvorby Prix Bohemia Radio 2016 v Olomouci.

Podpořili jsme iniciativu Svobodu médiím, čile spolupracujeme s Hereckou asociací, Syndikátem novinářů i s dalšími partnery, jimiž krom Českého rozhlasu jsou: Ministerstvo kultury ČR, Státní fond kultury, Nadace Českého literárního fondu a Radioservis. Mezi naše podporovatele rovněž patří JUDr. Boris Vršínský a PhDr. Petr Šafařík. Všem děkujeme!

Poděkování patří i celému Výboru SRT za jeho obětavou, penězi nehonorovanou práci, stejně jako členům Kontrolní komise. Společně se snažíme, aby některé dopady turbulencí mediálního světa vyvolané spornými rozhodnutími (jako bylo například zrušení výroby v rozhlasových studiích v Hradci Králové a v Českých Budějovicích nebo omezení

prvovýroby pro regionální vysílání) byly zmírněny, ne-li zvráceny. Tomu donquijotsky věnujeme svou energii a čas.

Děkuji Vám za Vaši pozornost.

MgA. Michal Bureš
předseda Výkonného výboru
Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, z.s.

Zpráva Kontrolní komise SRT, z.s. za období od 17. 6. 2014 do 13. 9. 2016

Kontrolní komise děkuje všem členům Výkonného výboru za vykonanou práci a oceňuje jeho inspirační, organizační a tvůrčí aktivitu zejména za:

- v průběhu roku 2014 úspěšně dokončenou transformaci změny právní subjektivity SRTu z občanského sdružení na zapsaný spolek;
- výběr nového ubytovacího zařízení v hotelu LUNA v Koutech u Ledče nad Sázavou na akce SRTu;
- dále za uspořádání tvůrčích setkání /Bilance, Jarní a Podzimní Report, poslechové a diskusní semináře dokumentaristů atd./ a za aktivní účast na přehlídce „Šrámkova Sobotka“;
- aktivní účast při pořádání festivalu Prix Bohemia Radio, kde se mimo jiné podílí na programové náplni i moderování poslechových bloků;
- ediční počiny při vydávání publikací a knih /David Vaughan – Slyšte můj hlas, opětovně vydaná dramaturgická stať Jaroslavy Strejčkové – Praktická činnost dramaturga rozhlasových her, publikace z rozhlasového cyklu poetických pořadů, na jejichž vzniku se podíleli studenti FF UK – Básně a místa/;
- dále za workshop „Jak uvádět básně“ a za úsilí na zlepšení propagace SRTu mezi veřejností;
- za soustavné úsilí získat sponzory pro tvůrčí akce a jednání o finanční podporu s ČRo, Syndikátem novinářů, Radioservisem, granty Státního fondu kultury České republiky a dalšími subjekty;
- soustavný podíl na vydávání sborníků z tvůrčích akcí SRTu a Světa rozhlasu.
- podporu aktivit iniciativy „Svobodu mediím“, která usiluje o změnu principu výběru a volby členů Rady ČRo a ČT.

Kontrolní komise kvituje s potěšením rozšíření členské základny o dalších 16 členů na dnešních 128. Zároveň ale očekává i aktivnější zapojení členů do tvůrčích akcí SRTu v dalším období.

Jediným nesplněným bodem /ne vinou VV SRTu/ zůstává opakované odkládání setkání s generálním ředitelem René Zavoralem na téma „Zachování a v ČRo Hradec Králové obnovení slovesné umělecké realizace v regionech“.

Úkol tudíž trvá.

Kontrolní komise se zaměřila na hospodaření v uplynulém období a konstatovala, že hospodaření bylo úsporné a vyvážené. K 1. 9. 2016 má SRT na vkladovém účtu u České spořitelny k dispozici 101.755,46 Kč, na běžném účtu pak 129.254,68 Kč a na pokladně 11.311 Kč. V současnosti jsou na běžném účtu SRT už převedeny částky od MK ČR, Syndikátu novinářů a část od ČRo. Tyto finance jsou určené na organizování Podzimního REPORTU, který proběhne na začátku listopadu 2016.

V současné době má SRT 128 členů. O 16 členů více než v roce 2014. Kontrolní komise děkuje členkám VV SRTu Janě Odvárkové a Marcelle Benešové za poskytnutí podkladů pro zprávu.

<u>Zprávu projednali dne 9. 9. 2016</u>	<u>Se zprávou souhlasí</u>
Pavel Krejčí	Pavel Krejčí, v. r.
Markéta Jahodová	Markéta Jahodová, v. r.
Josef Plechatý	Josef Plechatý, v. r.

USNESENÍ

členské schůze Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, z.s., konané dne 13. 9. 2016

Konference Sdružení pro rozhlasovou tvorbu se sešla a **je usnášeníschopná**.

Vyhotovením zápisu byla pověřena Mgr. Jana Bartošová.

Ověřovatelem zápisu byl pověřen MgA. Michal Bureš.

1. Zpráva Výkonného výboru Sdružení pro rozhlasovou tvorbu

Členská schůze Sdružení pro rozhlasovou tvorbu:

s c h v a l u j e zprávu Výkonného výboru Sdružení pro rozhlasovou tvorbu o činnosti za období od minulé konference, která se konala dne 17. června 2014.

2. Zpráva Kontrolní komise Sdružení pro rozhlasovou tvorbu

Členská schůze Sdružení pro rozhlasovou tvorbu:

b e r e n a v ě d o m í zprávu Kontrolní komise Sdružení pro rozhlasovou tvorbu.

3. Skončení funkčního období členů Výkonného výboru Sdružení pro rozhlasovou tvorbu

Členská schůze Sdružení pro rozhlasovou tvorbu:

I. b e r e n a v ě d o m í skončení funkčního období členů Výkonného výboru Sdružení pro rozhlasovou tvorbu ve složení schváleném Konferencí Sdružení pro rozhlasovou tvorbu dne 17. června 2014;

II. v y s l o v u j e poděkování všem členům Výkonného výboru za vykonanou práci.

4. Volba nových členů Výboru Sdružení pro rozhlasovou tvorbu

Členská schůze Sdružení pro rozhlasovou tvorbu:

v o l í pro nové funkční období Výbor v tomto složení:

BARTOŠOVÁ, Jana	(archivářka)
BENEŠOVÁ, Marcela	(asistentka)
BUREŠ, Michal	(pedagog a režisér)
HERGET, Jan	(redaktor)
MORAVEC, Daniel	(dramaturg a redaktor)
ODVÁRKOVÁ, Jana	(produkční)
ZEMANČÍKOVÁ, Alena	(redaktorka)

5. Skončení funkčního období členů Kontrolní komise Sdružení pro rozhlasovou tvorbu

Členská schůze Sdružení pro rozhlasovou tvorbu:

- I. b e r e n a v ě d o m í skončení funkčního období Kontrolní komise Sdružení pro rozhlasovou tvorbu ve složení schváleném Konferencí Sdružení pro rozhlasovou tvorbu dne 17. června 2014;
- II. v y s l o v u j e poděkování všem členům Kontrolní komise za vykonanou práci.

6. Volba nových členů Kontrolní komise Sdružení pro rozhlasovou tvorbu

Členská schůze Sdružení pro rozhlasovou tvorbu:

v o l í pro nové funkční období Kontrolní komisi ve složení:

JAHODOVÁ, Markéta	(režisérka)
KREJČÍ, Pavel	(režisér)
PLECHATÝ, Josef	(režisér ozvučení)

7. Různé

Členská schůze Sdružení pro rozhlasovou tvorbu:

- I. v y s l o v u j e poděkování vedení Českého rozhlasu, Státnímu fondu kultury, Ministerstvu kultury ČR, Syndikátu novinářů, Nadaci Českého literárního fondu a akciové společnosti Radioservis za podporu, kterou akcím Sdružení pro rozhlasovou tvorbu věnovaly a věnují.
- II. u k l á d á Výboru v termínu do 15. října 2016 rozeslat tento zápis (jehož přílohou je hodnotící zpráva předsedy Výkonného výboru MgA. Michala Bureše a zpráva Kontrolní komise o hospodaření SRT v období od minulé konference) všem členům Sdružení pro rozhlasovou tvorbu.

Konstatuje se, že při hlasování o každém ze shora uvedených jednotlivých bodů hlasovalo „pro“ všech 91 přítomných členů, „proti“ nebyl nikdo a nikdo se také nezdržel hlasování.

Představení projektu Středověké ctnosti

SRT na Prix Bohemia Radio 3.–5. října 2016 v Olomouci

Součástí aktivit SRT v posledních letech je také pomáhat na svět knihám, v nichž vedle písemného scénáře je možno si z CD pustit i zvuk obsahově náročného pořadu. V roce 700. výročí narození Karla IV. se vysílal v květnu na Vltavě cyklus **Středověké ctnosti**. V něm ve dvaceti 10minutových pořadech zazněly ukázky středověké poezie s esejistickým komentářem. Eseje představily různé okolnosti života v Evropě v době panování Karla IV. a nabídly srovnání, jak se žilo tehdy a jak se žije dnes.

Tyto texty vyjdou v roce 2017 knižně spojeným úsilím Akademie věd ČR a vydavatelství Radioservis. V Olomouci proběhl „duchovní křest“ knihy. Hosty Michala Bureše v olomouckém studiu byli dramaturgyně Alena Zemančíková a dva z autorů pořadů o poezii – Martin Pšenička a Michal Špína. Druhý se významně podílel na cyklu Hrdinové v poezii v roce 2015 a první je rozhodující osobností cyklu o americké poezii Dobytelé a obyvatelé Ameriky, kterým se uzavřel Americký rok na Vltavě.

REPORT 2016

XXV. ročník rozhlasové soutěžní přehlídky zpravodajských, publicistických a dokumentárních pořadů

JARNÍ ČÁST

Program Jarního REPORTU 2016

I. kategorie: zpravodajské a publicistické pořady – čtvrtek 24. 3. 2016

10:00 – 11:25

Odlet Čechů do Tuniska	Gavenda Jaroslav	2:21
Zaostřeno: Sportování dětí	Kadeřábek Petr	5:52
Pajerština se ze Stonařova neztratila	Šarounová Irena	3:04
Nelegální herny v Brně	Jelen Tomáš	2:47

11:35 – 13:00

Důl Kovárna	Mužiková Jiřina	3:16
Příběhy Radiožurnálu: Lener 2	Studený Ivan	3:55
Dívka z laviny	Pfeiferová Mária	4:17
Když piju na zdraví, vím, na co piju...	Rajlichová Eva	2:20
Girl Power	Kříž Radek	2:58
Řecko – squaty pro uprchlíky	Parkanová Tea	2:43
Příběh hornické vdovy	Čánová Andrea	1:28

13:55 – 15:40

Setkání s veteránem v Horažďovicích	Engelová Jitka	2:59
Zápisy do základních škol a spádová turistika	Škapiková Šárka	2:27
Život na minimu – Bydlení	Lamperová Kristina	2:16
Lanovka – Krupka	Fenyková Šárka	6:35
Putujeme po starobylých chalupách – Vračovice	Slezáková Jitka, Brázdová Tereza	5:29
Problémy rybářů s kormorány*	Ženatý Josef	2:28
Výpravčí už nejsou potřeba	Kadlečková Štěpánka	2:50

16:10

Vyhlášení výsledků

* z důvodu nepřítomnosti autora nebyl pořad v soutěži uveden

Ivan Studený

Reportérské mistrovství je slyšet v prostém rozhovoru s dívkou z laviny

První místo v soutěžní přehlídce Report 2016, kde každý soutěžící je zároveň porotcem prací svých kolegů, získal unikátní snímek připomínající letošní tragickou nehodu v Tyrolských Alpách.

Jako byste sami cítili tu tíži hutné bílé masy na hrudi. Jako by vaší hlavou zmítala panika, vaše uši semlelo dunění laviny a břicho sevřel žal nad smrtí přátel. A přitom jen posloucháte rádio, jeden prostý rozhovor, úsporné a tiché otázky reportérky následované zpovědí dívky, která nedokáže skrýt rozechvění ani slzy, která ještě nemůže sama sebe interpretovat a souvisle vyprávět svůj příběh. **Dívka z laviny** je opravdová, zdrcená, rozechvělá.

Autorka unikátní reportáže nabídla skupině českých turistů možnost vzdorovat bezprostřední reakci veřejnosti, která během pár hodin odsoudila domnělou lehkovážnost mladých lidí zasypaných 6. února tohoto roku v Tyrolsku sněhovou lavinou. Mária Pfeiferová bleskově přijela na místo neštěstí, ne proto, aby slídila a vtírala se do blízkosti obětí a odposlouchávala útržky šokem formovaných výpovědí. „Jsem tu a skrze mne máte možnost sdělit lidem, co se vám doopravdy stalo,“ řekla po příjezdu do horského hotelu reportérka skupině přeživších. „Tady je mé číslo, budete-li chtít mluvit. Ráno odjízdim.“ Odměnou za profesionální přímocílost byl výjimečně působivý autentický rozhovor, který v následujících dnech citovala mnohá média a který si na konci března zasloužil i první místo v celostátní přehlídce Report 2016, pořádané Sdružením pro rozhlasovou tvorbu.

Jarní kategorie Reportu je věnována zpravodajským a publicistickým pořadům trvajícím nejvýše deset minut. Letos v něm profesionální reportéři, ale i pedagogové a studenti vysokých škol hodnotili 16 příspěvků natočených zaměstnanci či spolupracovníky Českého rozhlasu. Faktem je, že zcela výjimečně se v soutěži pořádané už téměř čtvrt století najde kus jiného vysílatele.

Druhé místo pro reportáž usvědčující nelegálního překupníka vstupenek na hokejový turnaj i třetí příčka pro skrytým mikrofonem odhalené černé herny ukazují, že reportérské mistrovství tkví v invenci autora, kterému nestačí být v pravou chvíli na pravém místě, ale musí při natáčení nebo jeho přípravě překonávat překážky, ukázat odvahu či trpělivost, takt a organizační schopnosti. Perfektní práce se zvukem a jazykem, svižný stíh a obsahová přímocílost jsou už kvality, jejichž dokonalé zvládnutí je pro účast v soutěži Report předpokládaným standardem.

Mgr. Andrea Hanáčková, Ph.D.

Paměť rozhlasového dokumentu v 88 vteřinách

Český rozhlas má dobrého přítele ve Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, zapsaném spolku, dědici občanského sdružení, které vzniklo zkraje devadesátých let jako společenství lidí, již z různých pozic přispívají ke kultivaci auditivního prostředí v České republice. Mezi zakladateli byli i rozhlasáci, kteří pamatovali nejlepší roky sebereflexe rozhlasového média v letech šedesátých, kdy měla veřejnoprávní mediální instituce vlastní studijní oddělení.

Zajišťovalo překlady odborných textů, vydávalo časopis Studie a úvahy, Rozhlasová práce a další, nabízelo stálou teoretickou reflexi odvysílaných pořadů, sledovalo nové trendy a přispívalo ke stálému vzdělávání lidí uvnitř rozhlasu. Sdružení pro rozhlasovou tvorbu podobným způsobem vydává časopis Svět rozhlasu (*pozn. red. – SRT se spolupodílí na vydávání revue SR*) a pořádá soutěže non-fikčních žánrů (Report), přehlídky fikčních rozhlasových žánrů (Bilance) a odborné semináře.

Novinky Jarního Reportu a bolesti rozhlasové reportáže

Na letošním Jarním Reportu zaměřeném na zpravodajské a publicistické pořady se sešli reportéři z celé republiky. Do jednodenního setkání se vejde osmnáct příspěvků. Letošní ročník měl několik prvenství – účastnila se ho stanice pro děti Rádio Junior (reportáž o lanovce v Krušných horách), kulturní redakce (reportážní upoutávka na dokumentární film české writerky Sany), sportovní a zahraniční redakce (reportáž k vyhlášení nejlepšího trenéra roku a reportáž z řeckého squattu jako alternativního ubytování pro uprchlíky). To dříve nebývalo zvykem, setkávali se mezi sebou především domácí zpravodajové z regionů a celoplošných stanic. Jak je z letmého výčtu zřejmé, tematicky nelze soutěž nijak vymezit. Vedle sebe zde stojí velmi různorodé příspěvky jak námětem, tak i zpracováním. Trendem je pochopitelně ambice co nejvíce vyprávět zvukem, přičemž zvuk už není využíván jako pouhá předělová vlnka, případně jako atmosféra, ale má skutečný narativní potenciál a často výrazně informačně dotuje celkové sdělení příspěvku. Příkladem může být reportáž Štěpánky Kadlečkové o posledním dnu dvaceti výpravčích na nejstarší trati České republiky v úseku Brno – Břeclav, kde správa železniční cesty odvolala už i poslední směnu stanice v Podivíně a provoz převedla na dálkové řízení. Jedinečný náhodně zachycený příběh jedné výpravčí, která se loučí s mnoha desetiletími svého pracovního života, vlastně jen verbalizoval zvukovou stopu reportáže – velký pracovní ruch, množství zvuků vyluzovaných mechanickým i elektronickým zařízením a neustálé bouchání dveří.

Zvukovost i krátkých příspěvků tedy posiluje, stálou slabinou českých rozhlasáků je malá schopnost reportovat „z ruky“, tedy přímo na místě vytvořit zvukový obraz dané situace. Většinou selže reportér už na místě kvůli malé schopnosti popsat, co vidí a zažívá, někdy se nechá unést emocí, jindy redundantně popisuje, co je obecně známé nebo ze zvuku zřejmé, nebo uvízne na detailu, aniž má na paměti celek. Další škody pak méně zkušený autor páchá při střihu anebo při neschopnosti ovládnout ve zvuku práci s efekty nebo se stereem. Zcela nevyužitý tak zůstal například úžasný zvukový potenciál unikátního dolu v Peci pod Sněžkou, který v mnoha různých prostorách mohl nabídnout „auditivní wellness“ pro milovníky dlouhého echa a pozvolných i radikálních proměn prostoru ve zvuku (Jiřina Mužíková: **Důl Kovárna**). V porovnání, které podobná soutěž vždy nabízí, tak výrazně ční práce domácí redakce, tedy autorů, kteří z celé republiky přispívají pro Radiožurnál. Jsou editory nuceni k perfektní práci s dodržением elementárních pravidel zpravodajského příspěvku nebo reportáže včetně přesného nastavení míry účasti a angažovanosti autora, identifikace stanice a střihu, který i při minimální stopáži respektuje přirozený tok řeči a logiku dialogu. V tomto ohledu vynikl například **Příběh hornické vdovy** ostravské autorky Andrey Čánové. Zkušená autorka umí i na minimálním časovém prostoru vybudovat příběh, zachytit reportážně jedinečné setkání, zaznamenat stěžejní reakce okolí a dodat zpravodajskému příspěvku etický a morální přesah. Její pořad má pouhých 88 vteřin, přesto srozumitelně vypráví příběh. Ten je

zároveň odpovědí na Postmanovu otázku, kterou lze parafrázovat takto: jaká zpráva šířená běžnými médii nás v poslední době vedla k činu? Dodejme – významnějším než postování na Facebooku. Jednoho ostravského faráře vedla zpráva vyslechnutá ve vysílání Radiožurnálu k potřebě poznat jednu z vdov po hornících, kteří před čtvrt stoletím zůstali zasypáni v dole Doubrava. Reportérka setkání zprostředkovala a natočila. Jsme svědky začátku návštěvy, listování albem fotografií, trošku chaotickým ujasňováním, k čemu vlastně došlo a jak. To však patří k běžné lidské komunikaci a zvyšuje to autenticitu setkání. Farář si odnáší fotografický materiál a slibuje u příležitosti výročí uspořádat v kostele výstavu. Jednou z posledních vět respondentka komentuje přesah běžné zpravodajské události – jako pro silně věřící osobu pro ni zájem duchovního velmi mnoho znamená. Pro člověka uvyklého na minimálně dvacetiminutovou dokumentární stopáž a zkoumání hlubších vrstev příběhu je dost velký úkol vůbec přijmout myšlenku minutu a půl trvající reportáže, v níž se zrcadlí příběh tří lidí a sebereflexe auditivního média jako zprostředkovatele setkání. V kontextu zmíněné soutěže je ovšem takový zážitek vlastně příjemný luxus.

Hokejová korupce a dívka z laviny

Pozoruhodně odlišné jsou tři vítězné pořady. Z hlediska investigace uspěla reportáž Tomáše Jelena z brněnské redakce Českého rozhlasu, který skrytým mikrofonem zachytil praktiky majitelů nelegálních heren (3. místo). Ti se po zákazu činnosti uchylují k masovému zakládání zapsaných spolků s dobročinnými úmysly a neváhají bezskrupulózně nad každý otvor hracího automatu na peníze nalepit cedulku „Dar zapsanému spolku“. Členem spolku se stáváte zápisem na baru, identita není verifikována ani občanským průkazem. Zdá se, že nikdy nebylo jednodušší páchat v Čechách dobročinnost.

Skvělou reportérskou prací podpořenou vynikající zvukovou kvalitou a detailní prací se stereem předvedl Ivan Studený, který už více než rok vyvíjí pro Radiožurnál experimentální řadu *Příběhy Radiožurnálu* (2. místo). Od prvních pokusů, v nichž ještě zápasil s formátem dokumentárních minisérií (obvykle 5–10 dílů), vypracoval k preciznosti způsob, jak na ploše čtyř minut představit a prozkoumat nastolený problém. Konkrétně šlo v soutěžním pořadu o spekulativní prodej předražených lístků na mistrovství světa v hokeji. Autor složitou cestou vypátral překupníka ochotného o těchto praktikách hovořit, komentář poskytl trenér Slavomír Lener, permanentní zvukový podkres vytvořily historické i současné zvukové záběry komentované hokejové hry. Dynamický sound neubírá na srozumitelnosti výpovědí a poměrně záhy se hovor stáčí k tématu etiky a protiprávnosti překupnických praktik. Posluchač je vystaven jednoznačnému pojmenování podvodného jednání, k němuž má překupník jedinou poznámku – když to nebudu dělat já, najde se někdo jiný. Drobný Lenerův dodatek pak uvádí tuto větu do širších souvislostí a poukazuje na amorálnost podobných praktik. Studený pravidelně na rozhlasových soutěžích boduje především svou odvahou vstupovat do přímých konfrontací s respondenty, vynikající zvukovou kvalitou a zvláštním nadáním pro rytmus rozhlasového díla.

Nejvyšším počtem bodů a tedy 1. místem ohodnotili účastníci Jarního Reportu jednoduchý rozhovor, který Mária Pfeiferová natočila pouhých několik hodin po pádu laviny v Tyrolsku. Nejtragičtější událost letošní zimy odjela reportérka zpravodajsky vyšetřit jako aktuálně pohotovostně sloužící pracovnice domácí redakce a dokázala být ve správnou chvíli na správném místě. Jednu z členek výpravy svou empatií a snahou podat pravdivý obraz

události přesvědčila k rozhovoru v okamžiku, kdy se na sociálních sítích šířily první vlny nenávistných kampaní ve smyslu „můžou si za to sami“, „neměli tam lézt“, „ať si zaplatí záchrannou akci“. Dívka dvakrát zavalená lavinou má v hlase ještě silnou emoci, bezprostřední zážitek hrůzy a bezmoci ze sněhového sevření, šok ze smrti blízkých lidí. Pfeiferová se v příspěvku podrobně a opakovaně ujišťuje o množství varování a motivacích k rozhodnutí vydat se do kopce i při lavinové „trojce“ a dokáže dívku rozpovídat i ve velmi vypjaté emoční atmosféře. Rozhovor záhy po odvysílání přebrala ostatní česká média a v tomto konkrétním případě se skutečně podařilo zmírnit negativní pohled české veřejnosti na horské neštěstí.

Pozorovateli nemohla ujít apolitičnost předložených příspěvků, což je po dobu jednoho intenzivního dne sice příjemné, zároveň by ale bylo zajímavé sledovat, jak se vlastně daří referovat o různých podobách současné české politiky. Zarazilo mne také, jak málo příspěvků přihlašují kolegové ze zahraniční redakce v době, v níž se nás tak intenzivně dotýkají evropská a uprchlická témata. V tomto ohledu je zřejmě ještě prostor pro propagaci a zvýšení prestiže soutěže Report.

Samozřejmostí se v poslední době stává účast vrcholných manažerů, šéfů vysílání, šéfdramaturgů, kteří prostřednictvím takové soutěže dostávají koncentrovanou zprávu o stavu rozhlasového zpravodajství a publicistiky. Co mohli na Jarním Reportu 2016 vidět? Je nesporné, že úroveň soutěže a především následných debat se zvyšuje. Autoři oceňují zpětnou vazbu, většinou velmi konstruktivní, i řadu praktických doporučení, zajímavých dotazů na kontext vzniku jednotlivých reportáží i praktických aspektů vztahu autorů a editorů. Stále je však patrné, že i na úrovni regionů je třeba nadále reportéry vzdělávat v umění dobře reportovat a ovládnout i sofistikovanější podoby stříhových zvukových programů. Otázkou pro pořadatele pak je, zda nechat dramaturgii soutěžní přehlídky jen na samotných tvůrcích a čekat, kdo se přihlásí, a nakolik vědomě oslovovat vytipované autory, cykly, seriály nebo série, případně aktivně vyhledávat témata, jež proporně zabírají v rozhlase v daném roce větší prostor.

Především doktor Josef Maršík pak opakovaně vnášel do diskuze otázku, nakolik je relevantní snaha zvládnout opravdu jakékoli téma ve stopáži „do dvou minut“ a kde se vlastně bere tato mantra proudového vysílání. Český rozhlas jako instituce má spoluvytvářet paměť této země a přispívat k uchování dokumentů doby. Tuto paměť lze samozřejmě archivovat i v devadesátivteřinových zpravodajských příspěvcích, je však otázkou, zda právě toto má být úkolem veřejnoprávní instituce.

Uveřejněno na portálu dok.revue 7. 4. 2016

<http://www.dokrevue.cz/blog/pamet-rozhlasoveho-dokumentu-v-88-vterinach>

Mgr. Jaroslava Pokorná

Postřehy z přehlídky rozhlasové tvorby REPORT 2016

Letošní přehlídka zpravodajských, publicistických a dokumentárních pořadů umožnila všem přítomným, ať už soutěžícím, nebo jen zvědavým účastníkům (což byl můj případ), zamyslet se nad přihlášenými tématy, nad způsobem jejich zpracování a hlavně nad tím, jak

se rozhlasová tvorba vyvíjí a jak se profesně zdokonalují i samotní tvůrci. A v tomto ohledu jsem si k nejlepším pěti příspěvkům zapsala několik postřehů.

V první řadě jsem si všimla něčeho, co se vyskytovalo i dříve, ale tentokrát to bylo přítomno silněji a nápadněji. Mám na mysli čím dál tím větší odvahu autorů příspěvků, reportérů, kteří se chopili témat vynalézavě, hloubavě a samostatně s cílem buď upozornit na nekalosti různých podvodníků, nebo vyjasnit některá nedorozumění či uvést na pravou míru zkreslené informace. A to vše pomocí jen jednoho prostředku – zvuku. Ve srovnání s obrazovými záznamy skromný, ale z mnoha pohledů velmi účinný nástroj, který má své přednosti a výhody.

Pořídít zvukový záznam z nebezpečného prostředí nebo natočit rozhovor s lidmi pohybujícími se na hranici zákona vyžaduje od samotného počátku odvahu a do zdárného konce i hodně opatrnosti. Reportáže Ivana Studeného a Tomáše Jelena byly ukázkou takového přístupu. Prostor ani hlavní aktéry jsme sice neviděli, ale mnohé jsme si mohli domyslet, protože nám to oba reportéři svým promyšleným zpracováním a sledem autentických zvuků umožnili. Nebáli se, ptali se, riskovali a výsledek stojí za to. Byli jsme svědky rozhovoru s překupníkem a ocitli jsme se na chvíli v prostorách nelegální herny. Reportáže zaujmou nejen posluchače, ale určitě i ty, kteří nám mají pomáhat a mají nás chránit.

Zatímco při poslechu příspěvků investigativního charakteru jsme popoháněli rozum, který zůstal stát nad tím, čeho jsou lidé schopni, u dalších soutěžních příspěvků jsme museli tišit emoce, bezesporu nejvíce u vítězného příspěvku přinášejícího unikátní rozhovor s dívkou, která přežila pád laviny. Reportérka Mária Pfeiferová byla velmi empatická, ptala se poskrovnu, ale vždy v pravý čas a vhodným způsobem. Nechala hlavní aktérku mluvit, chvíli i mlčet, zprostředkovala nám sdělení člověka, který byl doslova blízko smrti. Velmi emotivní bylo i autorčino objasnění okolností, za nichž rozhovor naplánovala a pořídila. Příklad toho, co všechno musí reportér udělat, promyslet, kolik času obětovat, aby získal materiál, který má ve výsledku stopáž pouhých několika minut, ale který opět stojí za to.

Příspěvky Štěpánky Kadlečkové a Jaroslava Gavendy se sice zabývaly odlišnými tématy, ale jeden rozměr měly společný, a to pomíjivost. Z něčeho má člověk radost, něco ho těší nebo na něco se těší, a pak přijde změna víceméně očekávatelná nebo i zcela nenadálá. I to zachytily mikrofony pohotových rozhlasových reportérů, kteří dokázali vystihnout pocity výpravčích opouštějících svou oblíbenou práci nebo rozčarování rodiny, která se na poslední chvíli musela rozhodnout, zda odletět k moři do vysněné, ale vzhledem k okolnostem nepříliš bezpečné země.

Původně jsem se chtěla zaměřit pouze na formální stránku příspěvků, konkrétně na hlasový projev rozhlasových redaktorů a dokumentaristů a na jazykovou čistotu a správnost reportáží a vstupů. Nápaditost, originalita a osobní nasazení autorů při zpracovávání daných témat mě však vedly k tomu, že jsem se téměř výhradně ponořila do obsahu, do ponaučení i do pocitů a dojmů, které soutěžní pořady mohly v posluchačích vyvolat. Kdyby se ale tvůrci dopustili nějakých zásadnějších chyb v technice řeči nebo ve vyjadřování, myslím, že bych měla úplně jiné poznámky a postřehy.

Výběr z příspěvků k Jarnímu Reportu od studentů žurnalistiky FSV UK

Aneta Bednářová

Report mi připomněl, proč studuji žurnalistiku.

Lidé ve svém povolání často hledají smysl. Chtějí svou energii věnovat tam, kde vidí přínos, hlubší význam. Ani já nejsem výjimkou. Přinášet lidem informace, vzdělávat společnost, zprostředkovávat zajímavosti. Vždy mě bavilo objevovat neobjevené, zkoumat detaily, ale také propojovat informace a dávat je do širších kontextů.

Nejvíce mě pak lákaly dokumenty, ať už cestopisné, nebo o zajímavých událostech či lidských životech, a investigativní žurnalistika. Proplétat se lidskými osudy jako uličkami toho nejčarovějšího podzemí, systematicky pracovat na sběru informací, které mohou něco změnit, posunout svět k lepšímu. Není to krásné? Ano, je. Informovat veřejnost a prostřednictvím informací ji vzdělávat, vyvolávat ve společnosti diskuzi – v tom je přeci hluboký význam.

Při studiu žurnalistiky jsem na tento smysl však téměř zapomněla. Po dvou semestrech čisté teorie asi zvládnou teoreticky analyzovat mediální prostředí, ale kontakt s reálnou žurnalistikou je mizivý. Ať už je to jakkoli paradoxní, je to tak. Report mě vrátil do doby, kdy jsem se na studia žurnalistiky hlásila...

Na Reportu jsme měli možnost slyšet například pořady **Lener: Překupník** nebo **Nelegální herny v Brně** – pořady, které vyvolávají společenskou diskuzi. A právě tento úkol žurnalistiky považuji za podstatný pro zdravé fungování demokracie.

Jak jsem zmínila, zajímají mě dokumenty, a proto pořad **Pajerština se ze Stonařova neztratila** pokládám za skvost. Na začátek pořadu jen tak nezapomenu. A moc bych si přála, aby Irena Šarounová nasbíraný materiál dále využila a vytvořila z něj delší pořad, téma si to bezpochyby zaslouží.

Na Reportu se mi potvrdilo mé smýšlení o Českém rozhlase. Ráda bych ocenila zejména to, že za tvorbou příspěvku je přemýšlení autora, je mi sympatická cesta tvorby. Možná to zní jako banalita, ale ne každé české médium to tak má. „*Rychle něco prsknout na internet, hlavně abychom byli nejrychlejší.*“ Bezmyšlenkovitý proud informací některých mainstreamových médií mě občas děsí. Naopak tady jsem cítila zamyšlení se nad tématem, nad jeho zpracováním, nad tím, jak ho podat posluchači. A to i přes veškerou časovou tíseň.

Diskuze u příspěvků pro mě byla obohacující, považuji ji za kvalitní a profesionální. Bavilo mě i vysvětlování autorů, co stojí za tvorbou příspěvku. Pro studentku žurnalistiky velmi přínosný vhled do praxe čili „jak na to“. Za velmi zajímavé podněty k zamyšlení považuji také poznámky Petra Kadeřábka k dikci dabingu.

Na závěr bych ráda ocenila, že Český rozhlas přehlídky jako Report organizuje. Působím v neziskové organizaci, kde velmi dbáme na zpětnou vazbu. Účastníci se vrátí zpět k aktivitě, kterou prožili, a uvědomí si, co se stalo. Právě náš pohled s odstupem času a náhledy kolegů nás mohou dále posunout a mohou být obrovským přínosem pro naše další směřování.

Dagmar Schönfeldová

Již čtvrt století probíhá soutěžní rozhlasová přehlídka zpravodajských, publicistických a dokumentárních pořadů Report. Soutěžní den, kterého jsem se mohla zúčastnit, se nesl ve znamení krátkých originálních zpravodajských rozhlasových relací ve stopáži do deseti minut. Jednotliví autoři soutěžních příspěvků měli možnost slyšet okamžité reakce na své rozhlasové výstupy od přítomných kolegů z jednotlivých regionálních redakcí, a to nejen v duchu pochval a uznání, ale také konstruktivní kritiky.

Díky možnosti vyzkoušet si tvorbu rozhlasové reportáže tzv. od A do Z, v rámci předmětu Rozhlasová publicistika pro děti a mládež pod vedením pana doktora Josefa Maršíka, CSc., jsem dokázala více ocenit nejen výběr zajímavých a neotřelých námětů, ale také různá úskalí technického rázu, která mohou při zpracování reportáže vzniknout.

Z dopoledního bloku, který jsem měla možnost vyslechnout, mě nejvíce oslovily reportáže **Pajerština se ze Stonařova neztratila** autorky Ireny Šarounové a **Dívka z laviny** autorky Márie Pfeiferové, která se, jak jsem se později dozvěděla, stala vítězným příspěvkem soutěžního dne.

Stonařovská pamětnice a bývalá učitelka v prvním ze zmíněných příspěvků posluchačům svým příjemným hlasem přiblížila vznik tzv. pajerštiny, tedy dialektu v oblasti Vysočiny, v němž se mísí znaky češtiny a němčiny. Tento historicky a lingvisticky přínosný minidokument je unikátní výběrem tématu zabývajícího se fenoménem neodvratně zanikajícího nářečí.

Druhá z mnoha favorizovaných reportáží byla patrně většině přítomných známa, neboť její obsah převzala řada českých médií v nedávné minulosti po pádu laviny v rakouských Alpách, která zasáhla skupinu českých skialpinistů. Mimořádně zajímavý byl zejména popis pozadí vzniku reportáže, který přítomným barvitě vylíčila sama autorka, a po zásluze následně sklídila potlesk.

Celý koncept soutěžního dne mě velmi oslovil a bavil a domnívám se, že by jeho veřejná prezentace ve zkrácené formě, například v podobě vysílání těch nejlépe hodnocených reportáží spolu s vylíčením okolností jejich vzniku, byla atraktivní také pro spoustu posluchačů napříč rozhlasovým spektrem.

Michaela Bechnerová

Letos jsem měla tu čest, abych se poprvé zúčastnila se svými kolegy z žurnalistiky jarní části soutěžní přehlídky Report 2016. Dostalo se nám milého přivítání a s nemalými rozpaky jsme usedli na židličky vzadu v místnosti, kde již byla přítomna většina soutěžících i moderátor. Vyslechli jsme řadu pozoruhodných příspěvků z oblasti zpravodajství, kulturní a sportovní publicistiky, ale také investigativně zaměřených reportáží.

Dopolední část probíhala v přátelském duchu, kdy byly slyšet především kladné ohlasy soutěžících a porotců na jednotlivé soutěžní příspěvky. V krátkých diskuzích nabízejících hodnocení pořadů nechyběly ani kritické připomínky, které nám poodhalily „tajemství“, za jakých podmínek reportáže vznikají, a poukázaly na řadu problémů, s nimiž se musejí rozhlasoví reportéři potýkat.

Jedním z pořadů, který mě zaujal, byla investigativní reportáž Tomáše Jelena **Nelegální herny v Brně**. Ta byla natočena skrytě, mikrofonem mobilního telefonu položeným na baru jedné z heren, kam se autor dostal po fingované registraci. Překvapila mě odvaha a suverénnost, s níž se redaktor dané problematiky zhostil. Tomáši Jelenovi se podařilo i přes technicky nedokonalé nahrávání vystihnout atmosféru místa, kam mají přístup pouze registrovaní členové občanského sdružení. Originálně zvoleným námětem přispěl k informování veřejnosti o existenci nelegálních herních provozoven, o kterých v době natáčení nevěděla ani brněnská policie.

Další reportáží, kterou bych ráda zmínila, je **Důl Kovárna**. Příspěvek vznikl v rámci pořadu Pohlednice, jenž přináší informace a zajímavosti z Královéhradeckého kraje. S autorkou Jiřinou Mužíkovou jsme měli možnost poznat místa, která by jinak zůstala asi většině posluchačů navždy neznámá. Redaktorka se společně se speleologem Radko Táslerem vypravila do nitra Sněžky, kde se nachází bývalý rudný důl Kovárna s několika štolami. Důl vznikl před stovkami let, přístupný veřejnosti je však krátce a jen z části. Reportáž vyniká zvukovou pestrostí, při postupném klesání do štolu můžeme slyšet dokonce velmi pěkně ozvěnu.

U všech soutěžních příspěvků, které jsme měli možnost vyslechnout, oceňuji neotřelé náměty, převážně pečlivou zpracovanost kompozice a schopnost zpracovat velké množství informací na malé časové ploše.

Děkuji za možnost poznat tvůrčí osobnosti rozhlasové tvorby a zúčastnit se této obohacující soutěžní přehlídky, jež mi poskytla mnoho inspirace.

Šimon Pilek

Ve čtvrtek 24. března jsme se v rámci předmětu Televizní a rozhlasové zpravodajství vydali společně s dalšími devíti spolužáky a PhDr. Josefem Maršíkem, CSc., do budovy Českého rozhlasu na pražské Vinohradské ulici. Tam se totiž konal jubilejní pětadvacátý ročník soutěže Report 2016, ve kterém se svými příspěvky soutěžili zaměstnanci Českého rozhlasu o to, čím publicistický výtvar z období 14. března 2015, a stejným dnem roku následujícího, byl nejzdařilejší.

Přihlásit se mohl opravdu každý, neboť výběr příspěvků nebyl nijak tematicky omezený. Ke slyšení proto na místě byly jak pořady čistě zpravodajské, které referovaly o určité aktuální události, tak příspěvky publicistické, či dokonce i investigativní. Jediným omezujícím kritériem pro výběr (vyjma již zmíněného data vzniku) tak byla maximální délka relace do deseti minut.

Celkem se do soutěže přihlásilo šestnáct soutěžících, přičemž o různorodost příspěvků rozhodně nebyla nouze. To koneckonců dokazuje například to, že již jen v první části soutěže byly prezentovány různé příspěvky – zpravodajské (např. **Odlet Čechů do Tuniska**) i investigativní (**Nelegální herny v Brně**), popřípadě z hlediska témat zaměřené sportovně (**Zaostřeno: Sportování dětí**), regionálně či kulturně (**Pajerština se ze Stonařova neztratila**).

Konečné hodnocení bylo bodovou kombinací svéráznosti vybraného námětu, kvality jeho realizace, zpravodajské hodnoty a originality. Po čtvrté hodině se všechny prezentované

příspěvky podle součtu bodů obdržených od všech posluchačů vyhodnotily. Celkovou vítězkou se stala Mária Pfeiferová, která posluchačům prezentovala svůj vysoce emotivní a precizně zpracovaný publicistický snímek o dívce, která přežila sněhovou lavinu. Druhý za **Dívkou z laviny** skončil příspěvek **Příběhy Radiožurnálu: Lener – Překupník** od Ivana Studeného, který se týkal prodeje vstupenek na hokejové mistrovství světa na černém trhu. Pomyslnou bronzovou medaili si pak na krk nasadil Tomáš Jelen, který hodnotící zaujal svým investigativním snímkem o problematice nelegálních hazardních her v Brně.

Celkově bych celý den připravený v rámci Jarního Reportu 2016 hodnotil velice kladně. Ocenil bych zejména diskusi, která následovala po každém prezentovaném snímku. Právě díky těmto doplňujícím otázkám a vysvětlením jsem se často dozvěděl užitečné informace – nejpoutavější podle mého bylo objasnění situací, za kterých byly příspěvky pořizovány, popřípadě jaké komplikace se během natáčení objevovaly. To totiž ukazovalo, že práce v rozhlasu není vždy úplně bezproblémová a že je při jejím výkonu potřeba i notná dávka kreativity a schopnosti bezprostředně řešit nenadále nastalé situace.

Další obrovskou výhodou je rozhodně fakt, že jsme jakožto studenti dostali možnost vidět, jak probíhá žurnalistické rozhlasové povolání v praxi, což nám do budoucna může pomoci při orientaci ve výběru povolání. Já osobně po účasti na zmíněné soutěži své případné budoucí působení v rozhlasu vůbec nevylučuji – spíše naopak. A to zejména díky vyslechnutým příspěvkům a interakci s velmi milými a přívětivými účastníky, kterým tímto za pozitivní zkušenost děkuji.

Vítek Voltr

Report 2016 – Rozhlasová soutěž očima kluka z generace internetu

Jmenuju se Vítek, je mi 22 let a mým snem vždycky bylo stát se novým Robertem Zárubou, komentovat hokej a fotbal v televizi, křičet do éteru na plné pecky góóól a vymýšlet hlášky jako „Vítej zlatý hattriku“, „Rachna kachna to to letělo“ a podobně. Zároveň jsem ale i dítě internetu, na něm poslouchám hudbu, čtu zprávy, sleduju filmy a seriály a online žiju 24 hodin denně.

Proto, když nám ve škole doktor Josef Maršík řekl, že půjdeme do rozhlasu na soutěž rozhlasových reportáží, žádné velké nadšení to u mě nevzbudilo. Rozhlas jsem považoval za mrtvé médium, které bylo platné naposledy za války a v současnosti slouží maximálně jako alternativa k oposlouchaným cédéčkům na dlouhých cestách autem.

O to větší překvapení mě čekalo, když jsme do rozhlasu dorazili, spousta mladých nadšených lidí, kteří už před zahájením soutěže živě debatovali a tvářili se, že je práce opravdu baví. Rozhodně to tam nevypadalo mrtvě.

A pak to začalo, jeden příspěvek střídal druhý, o každém se živě diskutovalo, chválilo se i konstruktivně kritizovalo. Hlavní slovo měli přítomní redaktoři z různých redakcí rozhlasu, od dětského Rádía Junior přes různé regionální redakce, redakce domácího i zahraničního zpravodajství až po zástupce z kultury a sportu.

Všichni tito zástupci měli své příspěvky v soutěži a zároveň představovali i porotu. Kromě nich jednotlivé reportáže hodnotili i všichni ostatní přítomní a svůj hodnotící arch jsem dostal i já. Jak si poradit s hodnocením byl pro mě trochu oříšek, protože mi všechny

reportáže připadaly velmi zdařilé. Nakonec jsem to zahrál tak, že jsem mezi reportážemi dělal minimální bodové rozdíly, abych soutěž příliš neovlivnil. Musím ale přiznat, že pár reportáží se mi opravdu líbilo, a ty jsem také ohodnotil lépe. Moji maličkost na konci potěšilo, že při vyhlášení výsledků se některé moje tipy shodovaly s ostatními přítomnými.

Kolem poledne, když moderátor ohlásil přestávku na oběd, naše pozorovatelská mise skončila a my jsme mohli odejít. Přišlo mi ale tak nějak líto zabalit to v půlce soutěže, která mě bavila a jejíž výsledky jsem chtěl znát, tudíž jsem se rozhodl zůstat. A rozhodně jsem nelitoval, odpoledne se opět neslo v příjemné atmosféře a mně tak nějak došlo, že rozhlas určitě není mrtvé médium a že by mě bavilo v něm třeba jednou pracovat. Fascinovalo mě, že i když jsem reportáže jen slyšel, přesto jsem si u většiny z nich dokázal situaci vybavit, jako kdybych ji viděl. Reportáže se prostě daly vidět ušima.

Z rozhlasu jsem odcházel s příjemnou náladou a plný tamější uvolněné atmosféry. Závěrem si ještě dovolím přidat moje pořadí: 1. **Dívka z laviny**, 2. **Sportování dětí**, 3. **Nelegální herny v Brně**, 4. **Příběhy Radiožurnálu: Lener – 2. část: Překupník**, 5. **Lanovka – Krupka**.

A úplným závěrem si dovolím ještě jednu malou připomínku. Přišlo mi, že se v soutěži místy porovnává neporovnatelné. Je velmi těžké v hodnocení srovnat minutu a půl dlouhý příspěvek o hornické vdově, kde se toho moc nedozvíme, s celým dílem pořadu, kterým byl například příspěvek o Lenerovi. Tvorba pro děti či kulturní příspěvky se také velmi těžko srovnávají s běžným zpravodajstvím. Odborníci ale, na rozdíl ode mě, asi dokážOU porovnat kvalitu všech příspěvků nehledě na téma. Nicméně v téhle soutěži stejně nešlo tolik o výsledek jako spíše o sdílení zážitků a zkušeností. A pro mě to velký zážitek určitě byl a za to děkuju!

PS: Od té doby, co jsem byl na Reportu, poslouchám rozhlas alespoň v autě.

REPORT 2016

XXV. ročník rozhlasové soutěžní přehlídky zpravodajských, publicistických a dokumentárních pořadů

PODZIMNÍ ČÁST

Program REPORTU 2016

II. kategorie, publicistické pořady – úterý 8. 11. 2016

9:30 – 12:20	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>	
	Imaginativní repliky Jana Macúcha	27:59
	Osudy – Jan Mandelík (7/10)	28:17
	O medaili od královny, životě v Anglii a českém rasismu	29:04
	Křehká zrození	59:52
12:20 – 13:00	<i>Debata nad soutěžními pořady</i>	
14:30 – 18:20	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>	
	Uniforma plukovníka Kandareliho	12:22
	Průvodce na cestě truchlením	28:17
	Jiří Anderle osmdesátiletý	51:49
	Brněnské podzemí od Aleše Svobody	28:32
	Uměli obrozenci česky?	23:43
	Diář DRDS – březen 2016	21:45
	Smír kvůli nacistům?	20:28
18:20 – 19:00	<i>Debata nad soutěžními pořady a hodnocení II. kategorie</i>	
21:00	<i>VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ</i>	

III. kategorie, rozhlasové dokumenty – středa 9. 11. 2016

9:30 – 12:25	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>	
	Návraty Jana Kačera	39:52
	Pavilon M	34:20
	Velký plán	24:11
	Užhorod, zapomenutá metropole	56:00
12:25 – 13:15	<i>Debata nad soutěžními pořady</i>	

14:30 – 17:50	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>	
	Svět v dotyku	27:17
	Promiň, ale nevím, kdo jsi!*	33:24
	Čechy Čechům – Bez nenávisti	47:48
	Přijďte zas, funguje to!	26:22
	Sexuální asistence aneb Doteky s intimitou hendikepovaných	39:57
17:50 – 18:50	<i>Debata nad soutěžními pořady</i>	

III. kategorie, rozhlasové dokumenty – čtvrtek 10. 11. 2016

9:00 – 12:35	<i>Blok pořadů s přestávkami</i>	
	Co ještě dáme do pořadu o Ferdinandu Peroutkovi	57:09
	Tady bude kostel, soudruzi!	44:43
	Ztracené děti?	39:19
	Až se neprobudím	45:28
12:35 – 13:30	<i>Debata nad soutěžními pořady a hodnocení III. kategorie</i>	
14:30	<i>VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ</i>	

* z důvodu nepřítomnosti autorky nebyl pořad v soutěži uveden

MgA. Michal Bureš **Nejkrásnější květ**

Že naše společnost nevzkvétá a je nemocná, zaznívalo počátkem devadesátých let odevšad. Skeptici se utvrzovali v tom, že je to její permanentní prokletí, optimisté oponovali: chce to pár let a bude líp. Přehlídka rozhlasových dokumentů REPORT, kterou pořádá Sdružení pro rozhlasovou tvorbu (tedy občanská nezávislá diskusní platforma) od roku 1991, se společnosti a jejím neduhům systematicky věnuje.

Dokumentaristika, umění reflexe skrze autentická svědectví zúčastněných, se v minulé době nenosila. Svobodně pronesený názor si s totalitou ruku nepodá. Na REPORT jezdím od roku 1994. Vzpomínám si, jak otřesen jsem byl výpověďmi politických vězňů týraných v komunistických lágrech i mimo ně, dodnes si vybavuju věty emigrantů (mezi nimi i Milana Kundery), co to znamená opustit vlast z důvodů politických. Pamatuju si z té doby na nesmělé pokusy natočit vlastní porod, zmapovat sexuální menšiny nebo přiblížit pocity českého Němce ze Sudet, půlstoletí po vyhnání.

Letos jsem zamířil na REPORT znova. Pánové Bouček, Henke a Hraše, kteří ho založili, už přihlíželi toliko z nebeské tribuny doyenů. Při poslechu příběhu osmdesátileté Kanadanky hledající na inzerát muže snů, stejně jako u pořadu o romském policistovi z Čech vyznamenaném Řádem britského impéria nebo při eseji o násilí a nenávisti vůči emigrantům jsem si uvědomil, jak moc se naše společnost a nahlížení na ni proměnily. Viditelná poranění

vymizela, nejbolestivější rány se zhojily. Vnitřní trhliny a selhání předtím neviděné se odkryly.

Terapeutická skupina žen, které se staly oběťmi znásilnění, funguje na principu opakované verbalizace prožitého. Ženy setkání za setkáním vyprávějí o tom, co hrozného se jim stalo. A každým dalším vyprávěním se jejich řeč stává plynulejší, ustálenější, celistvější – působí to možná krutě, ale pomáhá to. Srovnávat naši společnost se zneužívanou ženou není trefné, ale terapeutická skupina by jí bodla, napadá mě. Tím, že budeme (a rozhlasoví dokumentaristé se toho chopili se vsí grácií) o věcech hovořit, bude rovněž naše řeč plynulejší, ustálenější, celistvější, svobodnější; duše se uzdraví, stonek se zazelená a vyraší z něj ten nejkrásnější květ.

Uveřejněno v Týdeníku Rozhlas č. 49/2016

Bc. Martin Petera

REPORT 2016

reportáž pro server RadioTV

*Ve dnech 8. až 10. listopadu se v Koutech konal XXV. ročník soutěžní přehlídky zpravodajských, publicistických a dokumentárních pořadů s názvem **REPORT 2016**. Redakce RadioTV byla po celé tři dny přítomna a přinesla z přehlídky reportáž.*

Sdružení pro rozhlasovou tvorbu ve spolupráci s Českým rozhlasem za podpory Ministerstva kultury České republiky, Radioservisu, Nadace Český literární fond a Syndikátu novinářů uspořádalo v Koutech XXV. ročník REPORTu.

V kategorii II zvítězilo reportážní pásmo dětí z DRDS

V úterý 8. listopadu se mezi sebou utkalo 11 pořadů v kategorii II: „Publicistický pořad“, zde svedla boj zvuková reportáž, rozhlasové pásmo, kompozičně vystavěný rozhovor a jiné v rozsahu do 60 minut. Představíme všechny účastníky a přineseme hodnocení, které zaznělo v závěrečné diskuzi. Zároveň máte možnost si všechna nominovaná díla poslechnout.

Přehlídky se účastnili jak samotní autoři (přičemž jejich přítomnost je jednou z podmínek soutěže), tak další zaměstnanci Českého rozhlasu a členové sdružení. Zúčastnit se mohla také řada studentů – z JAMU, Konzervatoře a VOŠ Jaroslava Ježka a Univerzity Palackého v Olomouci.

1. místo: Jana Franková, Tomáš Černý: *Diář DRDS – březen 2016*

Reportážní pásmo Dismanova rozhlasového dětského souboru se stalo vítězem druhé kategorie. Pravidelný měsíčník z Víkendové přílohy **Českého rozhlasu Vltava** se snažil upoutat březnovým vydáním. Přítomné osazenstvo zaujal především originálním přístupem ke zpracovanému tématu. Reportáž o návštěvě Národního divadla je zpracovaná dětmi, autorka Jana Franková ve spolupráci s Tomášem Černým dětem do samotné realizace pořadu nijak zásadně nevstupuje a nechává jim volný, tvůrčí prostor.

Svěží a moderní formát dává vyniknout právě dětem, přičemž pobaví nejen je, ale zábavu a poučení v něm najdou také dospělí posluchači. Autenticitu přidávají pořadu i přímé

výpovědi dětí: „*Zní tu veřejnoprávní rozhlas. Není to sice Vltava, ale Radiožurnál, no ale aspoň něco,*“ zní při průchodu zákulisím divadla.

2. místo: Lenka Svobodová: *O medaili od královny, životě v Anglii a českém rasismu*

Lenka Svobodová má za sebou velké množství přínosných projektů v Českém rozhlase, zde působí téměř dvacet let. Porota jí udělila druhé místo za dokument ze setkání s manželi Torákovými. Cyklus Dobrá vůle mapuje „*hrdiny všedních dnů, kterým leží na srdci také osudy těch druhých*“. V tomto díle sledujeme vyprávění romského policisty Petra, kterému královna Alžběta II. propůjčila Řád britského impéria za nezištnou dobrovolnickou práci pro českou a slovenskou komunitu v Petersburgu.

Necelá půlhodina mapuje příchod manželů do Velké Británie a úskalí, jimiž si museli projít. Závěr dokumentu se zároveň ohlíží na to, co přinese skupině obyvatel brexit. Zatímco Lucie Toráková by se jednou ráda vrátila do své rodné vlasti, Petr se bojí vrátit kvůli řadě útoků, jimž musel čelit.

3. místo: Miroslav Buriánek: *Imaginativní repliky Jana Macúcha*

Pořad se natáčel s mladým umělcem „*v magickém prostoru starobylé rodinné vily v Praze na Pankráci*“. Autor Miroslav Buriánek se v rámci programu snaží posluchačům zprostředkovat dojmy a popis zmiňovaných uměleckých děl. Ačkoli umělec z počátku mohl působit jako velmi excentrická osoba, postupně zjišťujeme, že je intelektuál.

„*Rád vystavuju po kavárnách a ne v galeriích, mám totiž pocit, že tam lidi přijdou,*“ říká Jan Macúch. Dokument vnáší do řady témat nadhled a humor. „*Zatímco v televizi by se ukazovaly obrazy, rozhlas svým způsobem nutí umělce k tomu, aby toho řekl víc. A často se tak dozvíme něco, co by nám zůstalo jinak utajené,*“ shodují se přítomní na REPORTu 2016.

Jelikož si také další nominované snímky zaslouží alespoň krátkou zmínku, přinášíme pohled na dalších osm dokumentů.

Jiří Vondráček: *Osudy – Jan Mandelík (7/10)*

Rozhlasové vzpomínky potomka starobylé rodiny průmyslníků, politiků, diplomatů a umělců. Sedmý díl cyklu přináší vyprávění Jana Mandelíka o svém otci, který na sklonku života věnoval svá pole státu s tím, že na nich bude moci do smrti hospodařit. Po jeho smrti se celá rodina musí odstěhovat k sedlákovi odvedle.

Radka Rozkovcová: *Křehká zrození*

Tento snímek se vymykal tím, že nevznikl v Českém rozhlase, ale byl natočen pro soukromé Radio Proglas v rámci cyklu Mezi slovy. Autorka vypráví o předčasně narozených dětech, zpovídá doktora Lumíra Kantora z Fakultní nemocnice v Olomouci. Porota vyzdvihla velký potenciál autorky a povzbudila ji do další tvorby.

Martin Knitl: *Uniforma plukovníka Kandareliho*

Plukovník, který osvobodil Ostravsko na konci války, nyní ve svých 93 letech žije v Gruzii. Redaktor domácího zpravodajství Českého rozhlasu se vydává do Gruzie, aby domů přivezl dar – uniformu s medailemi. Zaznívala především pochvalná slova, porotě se líbil „*progresivní a moderní přístup*“ k poměrně opomíjenému tématu vojenských veteránů.

Alena Blažejovská: *Průvodce na cestě truchlením*

Téma smrti není příliš akcentované a do jisté míry je i tabuizované v české společnosti. Autorka zpovídá psycholožku a socioložku Naděždu Špatenkovou, ta napsala knihu „*Poradenství pro pozůstalé*“. Dokument zprostředkovává nejen její pohled, rovněž přináší příběh Andrey Raškové, které zemřela před rokem matka.

Tomáš Černý: Jiří Anderle osmdesátiletý

Reportážní momentka z ateliéru výtvarníka přibližuje posluchačům retrospektivní výstavu k životnímu jubileu. Jiří Anderle pro Český rozhlas Dvojka nadále připravuje pořad Lásky za lásku, pořad příběhů a rozjímání, jehož „spoluautorem“ je i papoušek Žanda.

Sabina Vrbková: Brněnské podzemí od Aleše Svobody

„Brno láká turisty na tři atrakce: Hrad Špilberk, vilu Tugendhat a brněnské podzemí.“ Právě to vyniká druhými největšími katakombami v Evropě. Objeveny byly přitom docela nedávno, před 30 lety se o nich obyvatelé dozvěděli díky nešťastné náhodě, a to propadlou zemí na tramvajové zastávce. Autorka vtipně dokresluje příběh výpověďmi kolemjdoucích i skladbou z pohádky o kocourovi Modroočkovi, kterou interpretuje Jiří Schmitzer: „V podzemí, v podzemí, hrabu já si tunely...“

Ivana Denčevová, Michal Bureš: Uměli obrozenci česky?

Cyklus „Jak to bylo doopravdy“ mapuje na vlnách Českého rozhlasu Plus mýty, které se „zabydly v historii naší země“. Samotné vyprávění podtrhují zdramatizované vsuvky s řadou známých českých herců. Podobná forma není na veřejnoprávním médiu často zastoupena.

Lubomír Smatana: Smír kvůli nacistům?

Autor sleduje dlouholetý spor obce Hradištko pod Medníkem s královskou kanonií premonstrátů. Nacisté a premonstráti se podle protektorátních dokumentů bavili o vyrovnání. Ačkoli na vracení církevního majetku vrhá tento případ temné světlo, není vše tak zcela černobílé. Samotný dokument má navíc silnou pointu: „*Mohli bychom jít do sporu s obcí Hradištko znovu a vyhrát jej pro nově objevené skutečnosti, kvůli zachování sociálního smíru od tohoto záměru upustíme,*“ říká právní zástupce premonstrátů.

III. kategorie REPORT 2016: 87letá žena hledá muže

Ani další dva dny neochudily přítomné o netradiční témata. V závěrečné kategorii III (dokument, feature, pásmo) změřily síly formy, při jejichž tvorbě jsou užity umělecké přístupy – strukturované rozhlasové pásmo, feature v jeho umělecké podobě, umělecká koláž, dramatickou stavbu obsahující dokument. Podívejme se společně opět na všechny nominované i oceněné příspěvky.

XXV. ročníku přehlídky se zúčastnili nezávislí tvůrci, teoretici, studenti z Prahy, Olomouce a Brna, tvůrci z Českého rozhlasu a z Radia Proglas. „*Z diskusí, které po posledních následovaly, vyplynulo, že posluchačsky nejpůsobivější jsou sevřené, myšlenkově i formálně prokomponované tvary využívající všech možností rozhlasového média,*“ uvedl Michal Bureš, předseda SRT a režisér.

1. místo a Cena generálního ředitele Českého rozhlasu: Brit Jensen: Velký plán

Do britských novin píše Kanadanka Claire (87 let) o své osamělosti a obtížnosti moci si najít vhodného partnera, což je v jejím věku poměrně nelehký úkol. Dokumentaristka se jí snaží dopomoci k lásce a naváže s ní kontakt. Ne vše se ale vyvíjí podle představ Brit Jensen, obrátí se tak pro radu ke své sestřenci Sitě, která žije v Dánsku. Ta zprostředkuje zkušenosti, o nichž autorka neměla tušení...

Velmi netradiční dokument sbírá řadu ocenění, mimo dvě udělená na přehlídce REPORT 2016 zmiňme ještě 5. místo na Prix Europe v Berlíně. Jedná se o jakýsi zvukový fejeton, který vytváří samotnou situaci. Svěží tvar a příběh se nebojí posluchače seznámit s tématem, o kterém by se leckdo mohl stydět mluvit. Svou až místy dětskou zvědavostí

posouvá autorka svou tvorbou do roviny, jež dokáže oslovit posluchače napříč všemi generacemi.

2. místo: Andrea a Václav Hanáčkoví: *Pavilon M*

Jeden z nejemotivnějších dokumentů rozhlasové přehlídky REPORT 2016 popisuje náročné období rekonvalescence po těžkém zranění mozku. Vypravěči jsou dva, matka Andrea (autorka dokumentu) a její desetiletý Václav, kterého slyšíme v záběrech před úrazem i po něm. Časoběrný osobní dokument doplňují výpovědi z dětského pavilonu.

Snímek je očištěn od sentimentu autentickými výpověďmi dětí, humor a autenticita dětí jsou osvěžujícím prvkem celého díla. Sledujeme například běh parkem, během něhož se snaží Václav „běžet na plné obrátky“. Celé dílo uzavírá hlavní hrdina slovy: „*Nevzdávejte to, opravdu ne.*“

3. místo: Ivan Studený: *Přijďte zas, funguje to!*

„*Na jaře 2016 se u mikrofonu sešla malá skupina dospělých žen, které spojuje krutá životní zkušenost – byly znásilněny,*“ uvádí autor na začátku. 500 až 600 žen ročně ohlásí znásilnění, skutečný počet znásilnění je ovšem odhadován až desetkrát vyšší. Dokument seznamuje posluchače s řadou příběhů žen, které o svém traumatu dosud otevřeně nemluvily. A právě terapeutická skupina našla možnost sdílet své osudy s ostatními.

Dramaturgyně Lenka Svobodová vyzvedla několik momentů, uvedla například: „*Cennější u tohoto díla je fakt, že tento dokument natočil muž.*“ Cesta autora Ivana Studeného byla poměrně trnitá a navštívil několik sezení, než získal důvěru žen ze skupiny.

Nominované pořady kategorie III:

Šárka Skaláková: *Návraty Jana Kačera*

Rozhlasový dokument vznikl u příležitosti osmdesátých narozenin divadelního režiséra, herce i spisovatele. Dílo líčí jeho životní osudy, peripetie s komunistickým režimem, návrat do Prahy a řadu dalších. Autorce se podařilo zachytit i momenty dosud nezmíněné, Jan Kačer zavzpomínal na svého bratra, o němž uvedl, že se věnoval motoristickému sportu.

Ondřej Vaculík – Alena Zemančíková: *Užhorod, zapomenutá metropole*

Nejvýchodnější metropole v Československu se proměnila v nejzápadnější místo Ukrajiny. Oba autoři se v rámci dokumentu vydali přímo do města na řece Už, jehož tvář určila česká avantgarda architektů. Mimo samotný popis místa se dozvídáme řadu věcí z aktuálního dění, například, že ve volbách na primátora uspěl člověk, jehož podnikání mělo neblahý vliv na dopravu v městě.

Tereza Reková: *Svět v dotyku*

Velmi obtížný úkol si vytyčila autorka tohoto dokumentu, mapuje totiž svět hluchoslepých. Ten se prostřednictvím rádia sděluje nesnadno, přesto se pokusila pro řadu z nás nepředstavitelný moment zachytit. „*Ztráta smyslu se nesčítá, ale násobí.*“ Jiří Schneider (70 let) se narodil neslyšící, v průběhu života oslepl. Nyní se cítí být především sám.

Daniel Moravec: *Čechy Čechům – Bez nenávisti*

Vysoce aktuální téma nám přináší pohled na iniciativu HateFree, která se snaží o život bez násilí a nenávisti. Často latentní a virtuální násilí je konfrontováno se všednodenní realitou, dokument vyznívá relativně pozitivně – agresori v reálném světě ustupují. Současně se ukazuje, jak nebezpečná může být anonymita davu.

Miroslav Buriánek: *Sexuální asistence aneb Doteky s intimitou hendikepovaných*

Dokument otevírá tabuizované téma sexuální identity zdravotně postižených a vztahu k práci sexuálních asistentek. „*Veřejnost si mylně myslí, že lidi s hendikepem nemají na sex nárok, že sexuální asistence je sporná sexuální služba,*“ doplňuje autor k příspěvku.

Martin Groman – Tomáš Černý: Co ještě dáme do pořadu o Ferdinandu Peroutkovi

Netradičně pojatý životopisný portrét novináře a spisovatele sleduje autory pořadu, kteří se vydávají do hlubin archivů a vzpomínek pamětníků. Posluchač má možnost sledovat „dokument o dokumentu“, oba autoři totiž popisují, co by mohli do dokumentu začlenit. Ačkoli stopáž je téměř 60 minut, pořad má tempo a souhra autorů dodává dynamičnost.

Jan Hanák: Tady bude kostel, soudruzi!

Autor si kladl za cíl vyvrátit mýtus, že „obyčejný člověk nerozumí abstrakci a umění je sprosté slovo“. Dokument nás zavádí do Senetářova: „V zapadlém kousku Moravy, na Drahanské vrchovině, domovině Moravského krasu, v Senetářově, kde stojí umělecké dílo, kostel-plastika-socha, přelomové dílo moderní architektury. Vzniklé naprosto nečekaně na přelomu šedesátých a sedmdesátých let,“ doplňuje Jan Hanák.

Mária Pfeiferová: Ztracené děti?

Porucha autistického spektra – Marcela Kadlecová má zdravá dvojčata, dvě vyvdané starší děti a osmiletého Matýska s nízkofunkčním autismem. Nezdolný optimismus prostupuje také tímto dokumentem. Ten nás seznamuje s denním režimem chlapce a jeho postupnými pokroky. Autorka získala navíc za další pořad, Dívka z laviny, Cenu Z. Boučka za originalitu.

Tomáš Soldán: Až se neprobudím

Originální téma a intimní zpověď autora dokumentu vypráví o nočních můrách, tedy o snech, z nichž se probudíme. Sám Tomáš Soldán se účastní výzkumu zaměřeného na prožívání nočních můr. Ty mohou signalizovat i vážnější onemocnění – například Parkinsonovu chorobu. Díky dokumentu navíc vznikla originální a svěží hudba, jejímž autorem je brněnský multiinstrumentalista Tomáš Vtípil.

Publikováno ve dvou částech na serveru RadioTV 14. a 22. 11. 2016.

http://www.radiotv.cz/p_radio/report-2016-v-kategorii-ii-zvitezilo-reportazni-pasmo-deti-z-drds/

http://www.radiotv.cz/p_radio/iii-kategorie-report-2016-87leta-zena-hleda-muze/

Mgr. Alena Zemančíková

Brit a její plán

Claire žije v Kanadě, je jí osmdesát sedm let a hledá partnera. Do britských novin napíše krátký článek o své osamělosti a o tom, jak je pro ženu jejího věku těžké najít muže pro společný život. Dokumentaristka Brit Jensen, která žije v Česku, si náhodou článek přečte a napadne ji, jak by se Clairina osamělost mohla změnit v partnerský vztah. Ten nápad je dosti nekonvenční, pomyslí si Brit, i když... proč vlastně?

Kanaďanka Claire je zdravá, samostatná a zdatná žena. Žije na malém ostrově v jezeře Ontario, který hravě objedná na kajaku. Má přátele a spoustu životní energie. O svobodné muže v jejím věku je nouze. Claire sama v dokumentu říká, že „všichni muži (v průměru 8 žen na jednoho muže) jsou buď nemocní, umírající, nebo mrtví“, a pokud ne, pak hledají pro život mladší ženu. Otázku, proč je to tak, rozhlasový dokument Brit Jensen nezkoumá, ale z pozorování života kolem nás můžeme odvodit, že to je jeden ze zavedených stereotypů, přetrvávajících z doby, kdy muž byl výhradním živitelem rodiny a pro založení rodiny musel

být zajištěn. Stereotyp, že žena má být mladší, souvisí jistě i se „služebnou“ rolí ženy, která má zajišťovat domácnost a manželovo pohodlí, v případě nemoci a stárí se o něj má starat. Dalším důvodem je, že žena má být muži ozdobou, a kdo by považoval za ozdobu starou ženu, že? Tohle všechno v současném světě už neplatí, v mentalitě člověka západu to ale přetrvává. Claire v pořadu říká: „*Kdybych byla muž, ženy by na mě stály fronty až za roh.*“

Britin „velký plán“ spočívá v myšlence, že když není možné najít pro společný život muže, proč nežít se ženou? Vždyť proč hledá Claire partnera? „*Potřebuji někoho, pro koho a s kým bych mohla vařit. Někoho, koho bych mohla držet v náručí, někoho, s kým bych mohla sdílet život a lásku.*“ To všechno přece může žena sdílet i s ženou!

Brit zasvětil do svých úvah svoji sestřenicí Situ z Dánska, které se plán velice zalíbí. Povzbudí Brit vlastním příběhem z doby studií, kdy nějaký čas také žila se ženou. „*Nevěděla jsem, že máš lesbické spády,*“ říká jí Brit do telefonu, ale sestřenice to popírá, to nebylo lesbické soužití, jen soužití svou holek. A sex? Jo, byl v tom i sex, připouští Sita. Sestřenice je dnes vdaná a má dvě děti, Brit se jí ptá, jestli se s tou holkou ještě stýká, a Sita odpovídá, že ano, jsou pořád kamarádky.

Claire je ovšem jiný typ, myšlenka na soužití s ženou ji nepohoršuje, ale nevidí v tom pro sebe řešení. Touží po muži a je v tom i sex, touha po důvěrně známém těle vedle sebe v posteli. „*Žena má přece také tělo,*“ namítá Brit do telefonu, Claire to samozřejmě uznává, ale ze svého stanoviska neustupuje. Hledá prostě muže.

Rozhlasový dokument, v němž se většinou telefonuje (Brit se s Claire nikdy osobně nesešla, komunikují mailem a po skypu), se z počátečního humorného obrázku života jedné jistě mimořádné ženy stává dost hlubokou úvahou o stárí, lásce, osamělosti, genderu, sexu, o stereotypech. Brit je Dánka, mluví česky, ale s přízvukem a mnohými obtížemi při vyslovování hláskových skupin. Sama tlumočí anglické rozhovory s Claire a dánské se sestřenicí Sitou, přidává vlastní úvahy a není to vůbec ta hladká rozhlasová řeč, na kterou jsme zvyklí. Ale i jazyková stránka dokumentu, v němž se tři ženy různého věku domlouvají ve třech jazycích a přes několikeru státní hranici, slouží věci. Vytváří totiž obraz velkého společenství nad otázkou, před kterou musíme dříve či později stát všechny, pokud máme šanci zestárnout. Brit rozmlouvá a uvažuje přímo, čímž vnáší do českého prostředí severskou otevřenost, jíž upozorňuje své posluchačky na to, že tyhle otázky se týkají i nás, jen si je ze stereotypní tradice tak otevřeně neklademe.

Příběh má drobnou peripetii. Claire se přihlásí muž, který by s ní rád žil. Má to však háček – Claire se vůbec nelíbí, nemá pro ni sexappeal. A bez toho by to nemělo cenu.

Těžko říci, co by v tomto případě byl happyend. Claire do telefonu říká: „*Jsem populární a dostávám pozvání na všechny zdejší oslavy. Zpívám, tančím, piju a směji se, ale jsem o 29 let starší než všichni ostatní a nemám žádného životního partnera... Doktoři mně říkají, že se dožiji více než stovky, což znamená ještě 13 let v osamělosti.*“

Brit Jensen měla se svým dokumentem Velký plán úspěch na letošní Prix Europa v Berlíně a v soutěži rozhlasových dokumentů Report 2016 získala Cenu generálního ředitele Českého rozhlasu.

Publikováno v časopise Nový prostor, č. 488.

Mgr. Zuzana Řezníčková Postřehy z Reportu 2016

Letošní ročník soutěžní přehlídky Report, který ve spolupráci s Českým rozhlasem pořádá Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, byl pro mě jako účastníka premiérový. Dosud jsem se účastnila pouze obdobné přehlídky *Bilance*, zaměřené na rozhlasovou slovesnou tvorbu. Byla jsem proto zvědavá jak na dokumenty, featury i publicistické útvary, jež zde ve dnech 8. až 10. listopadu měly být představeny, tak i na jejich reflexe během společných diskusí.

V závěrečných debatách jsme často hodnotili práci jednotlivých tvůrců s respondenty, s narací, ale i se samotným zvoleným tématem. Jakýmsi leitmotivem pro mě byla otázka auditivního zachycení vizuálního, ať už šlo o prostorové dispozice určitého prostředí, nebo konkrétní objekt. Osobně nemám moc ráda díla, která mě prostřednictvím svého autora neustále někam vedou, kdy je mi detailně popisováno, co mám vidět a téměř i jak to má na mě působit. Často tak mizí či vůbec nevzniká zachycení atmosféry místa a dění v něm, prostor pro vlastní představivost je velmi malý a mně jako posluchači zbývá pouze role pasivního pozorovatele.

Výborným příkladem díla, v němž tato situace nenastává, je – koneckonců vítězný – feature Brit Jensen **Velký plán**. Ten nás coby posluchače angažuje, nutí nás si ihned tvořit názor, představovat si situace, které se v něm dějí, a přitom si zachovává vlastní velmi silné stanovisko. Přestože se zde děj odehrává na několika místech, případně skrze skypeové hovory, a mluví se v několika jazycích, nic není zbytečně popisně vysvětlováno a objasňováno.

Zajímavý byl v tomto ohledu i dokument Sabiny Vrbkové **Brněnské podzemí od Aleše Svobody**, v němž autorka atmosféru a prostor tajuplných katakomb ilustrovala zachycením reakcí nadšených návštěvníků. Ti vyprávějí příběhy s tímto místem spjaté, snaží si představit, co se zde dělo, zkoušejí akustiku a podobně.

Nelze nezmínit také výherce v kategorii publicistický pořad **Diář DRDS – březen 2016**. Členové Dismanova souboru pod vedením Jany Frankové navštívili ateliéry Národního divadla a mimo jiné se snažili dozvědět se více o přípravě inscenace *Malý princ*. Zvědavé a neotřelé dotazy mladých reportérů a jejich snaha přiblížit to, co v jednotlivých dílnách vidí, pomáhají vykreslit specifické prostory.

Dalším z témat, která jsou pro mě u rozhlasového dokumentu a publicistického pořadu stěžejní, je práce dokumentaristy s respondenty. I tento aspekt je u **Diáře DRDS** zajímavý: způsob reportování je u členů souboru zábavný a zároveň se díky dětské přímocharosti a nestrojenosti dostávají k respondentům blíže, než se může podařit jejich dospělým kolegům.

Přijďte zas, funguje to! – dokument Ivana Studeného je naproti tomu zcela jiným typem pořadu, avšak se stejnou schopností pronikat k dokumentovaným lidem a jejich příběhům. Autor zachycuje sezení terapeutické skupiny složené z žen se zkušeností se znásilněním. To, jakým způsobem Ivan Studený dokázal získat důvěru celé skupiny žen i některých jednotlivě, je obdivuhodné. Během výpovědí dochází na pláč, zlost i smířování se, přitom vše působí velmi autenticky a přirozeně. Dokumentarista je přítomen a vyjadřuje, byť spíše neverbálně, účast a pochopení. Zcela zaslouženě tak Ivan Studený získal jedno z ocenění letošního Reportu.

Přehlídku Report, podobně jako červnovou Bilanci považuji za výbornou možnost vstřebat v krátké časové ploše průřez aktuální tvorbou Českého rozhlasu. Rovněž je velmi

přínosné slyšet od samotných tvůrců něco málo o procesu vzniku, ale také o jejich způsobu práce a přemýšlení nad jejími aspekty. Děkuji proto Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, že nám všem tuto příležitost dává.

Mgr. Alena Zemančíková

Prostor pro kultivaci humanity

Nad 25. ročníkem soutěžní přehlídky rozhlasových dokumentů Report 2016

Často v tomto našem internetovém deníku zaznívá, že s digitalizací a vstupem umělé inteligence do mnoha oborů nenávratně ubývá práce ve výrobní sféře. Rovněž věnujeme pozornost těm z nás, kteří jsou v „chytřím“ světě slabí a neschopní udržet tempo. Aby lidé nežili na různých „dávkách“, což zní hrozně a je to nedůstojné a demoralizující, je třeba, aby se společnost zamyslela nad tím, zda by nebylo dobré některé práce, které dosud spadají spíš do sféry vzájemné pomoci, normálně platit. Letošní 25. ročník soutěžní přehlídky rozhlasových dokumentů Report 2016 měl na programu několik dokumentů o profesích a činnostech, o kterých donedávna nikdo nepomyslel, že by mohly být veřejně nabízeny.

Tak pořad **Svět v dotyku** brněnské Terezy Rekové pojednává o hluchoslepém Jiřím Schneiderovi, který žije v pečovatelském zařízení, hraje šachy a bystře myslí. Nedokáže ale artikulovaně mluvit a nevidí, byť oslepnutí ho potkalo až v dospělosti, takže si svět dovede představit. V dokumentu jsme slyšeli asistentku a tlumočnicku, která pro tento případ mluvila nahlas slova, která, když se normálně dorozumívá s klientem, mu píše dotykovým písmem do dlaně. V dokumentu Ivana Studeného **Přijďte zas, funguje to!** jsme byli účastní sezení svépomocné terapeutické skupiny, která se otevřela ženám, jež prožily trauma zneužití a znásilnění. Jejich osudy jsou strašlivé, traumata se s nimi táhnou často od dětství nebo dospívání a ve skupině sbírají síly k normálnímu životu. Miroslav Buriánek, plzeňský režisér, natočil dokument o sexuální asistenci, dnes už institucionalizované službě pro tělesně hendikepované. Pořad **Ztracené děti?** Márie Pfeiferové z Českých Budějovic nám umožnil strávit několik situací se dvěma matkami těžce autistických dětí (z nichž jedno takto „zhaslo“ údajně po očkování), které nikdy nebudou bez pomoci schopny normálního života. Radka Rozkocová z Brna natočila pro Radio Proglas pořad o komplikované a v posledních desetiletích velmi humanizované péči o nedonošené děti. Alena Blažejovská z Brna natočila **Průvodce na cestě truchlením** s psychologkou a socioložkou Naděždou Špatenkovou. V pořadu se připomíná, že jsou pozůstalí, kteří se svým žalem zůstanou sami a zcela bezradní, často se hroubí a je třeba jim pomoci nejen psychologicky, ale i věcně se zařízením mnoha nezbytných věcí. Složitý časověný dokument Andrey Hanáčkové z Olomouce byl věnován Hamzově odborné léčebně v Luži, kam se autorka dostala se svým synem Václavem (spoluautorem pořadu) po jeho těžkém, téměř smrtelném úrazu. Dokument nejenže nás vede procesem rehabilitace devítiletého Vaška, ale také obdivuhodnou prací léčebny, založené Františkem Hamzou po 1. světové válce pro chudé tuberkulózní děti. Étos Františka Hamzy je připomínán citacemi z jeho díla, ale i současným režimem zařízení. A konečně olomoucký režisér Tomáš Soldán natočil a sám účinkoval v dokumentu o nočních můrách a jiných spánkových anomáliích – **Až se neprobudím**. Spolupracoval na něm s psychologkou z Univerzity Palackého Lucií Klůzovou-Kráčmarovou.

Na dvou a půldenní přehlídku je to velké množství pořadů o nejrůznějších pomáhajících činnostech, bez nichž by člověk ve své situaci buď vůbec nemohl existovat, nebo by se potácel na hraně života a smrti, zdravého rozumu a šílenství, zoufalství a deprese.

Rozhlas má velkou výhodu, že objekty jeho dokumentů nejsou vidět. Zaznamenávání životních projevů lidí všelijak postižených je bez obrazu mnohem ohleduplnější, umožňuje s nimi být v jednom akustickém prostoru třeba po celou dobu trvání pořadu, což je v televizi z lidských ohledů nemožné a od dokumentaristy to vyžaduje promyšlenou práci s obrazem, aby pořad sdělil, co sdělit má, a zachoval důstojnost svých aktérů. V rozhlase je to jednodušší, čímž nechci říci, že jednoduché. Zprostředkování intimních problémů a jejich choulostivých projevů i možné pomoci je důležitou kvalitou rozhlasové tvorby, které jsme si zvykli říkat radiofoničnost.

Jednotlivé dokumenty tematicky tvoří jakýsi kauzální řetěz, byť jejich autoři o sobě nevěděli. Nedonošené děti mohou mít smyslovou poruchu a také mohou být autistické, zneužívané dívky propadají drogám a překvapivě často se stávají prostitutkami. Ze sexu, prodávaného pro výdělek, se může transformovat seriózní sexuální asistence. Dítě, sražené autem na cestě za kamarádem, může utrpět těžké poranění mozku, které mu způsobí epileptické záchvaty a potíže, neřešitelné bez intenzivní rehabilitace všech složek organismu v dobře vedené léčbě. A v mnoha případech jsou tu matky, které nemohou dočasně nebo až do konce života dělat nic jiného, než je péče o člena rodiny, a i ony mají právo na dovolenou a zástup alespoň na nezbytně potřebnou dobu, aby se nezhroutily. Dokáže společnost myslet i na tyhle své občany?

Vlivem vědeckotechnického pokroku je náš život v mnoha směrech usnadněn. Ale z téhož důvodu trpíme poruchami a stavy, které jsou tím pokrokem způsobovány, jsme bezradní a zoufalí v situacích, s nimiž si naši předkové věděli rady lépe (i když nevím, ptal se jich na to někdo?). Současně s tím, jak zabydlujeme prostor obdivuhodnými technologiemi pokroku, musíme kultivovat pole humanity. Zde je náš Rhodos.

*Publikováno na webových stránkách Deníku Referendum 14. 11. 2016.
<http://denikreferendum.cz/clanek/24097-prostor-pro-kultivaci-humanity>*

Vyhlášení vítězů a předání cen soutěžní přehlídky REPORT 2016

I. kategorie – Zpravodajské pořady

1. místo a zároveň cena Zdeňka Boučka za originalitu

Mária Pfeiferová – „Dívka z laviny“

2. místo

Ivan Studený – „Příběhy Radiožurnálu: Lener 2“

3. místo

Tomáš Jelen – „Nelegální herny v Brně“

II. kategorie – Publicistické pořady

1. místo a zároveň Cena Jiřího Hraše

Jana Franková Doležalová – „Diář DRDS – březen 2016“

2. místo

Lenka Svobodová – „Dobrá vůle – O medaili od královny, životě v Anglii a českém rasismu“

3. místo

Miroslav Buriánek – „Imaginativní repliky Jana Macúcha“

III. kategorie – Dokument

1. místo a zároveň Cena generálního ředitele ČRo

Brit Pliešтик Jensen – „Velký plán“

2. místo

Andrea a Václav Hanáčkovi – „Pavilon M“

3. místo

Ivan Studený – „Přijďte zas, funguje to!“

Jména vítězů soutěžní přehlídky REPORT 2016 byla slavnostně vyhlášena 7. prosince 2016 v Galerii Vinohradská v budově Českého rozhlasu v Praze.

Cenu generálního ředitele ČRo převzala absolutní vítězka Brit Jensen z rukou ředitelky Programu Mgr. Evy Hazdrové-Kopecké, Cenu Zdeňka Boučka za originalitu předal vítězce Márii Pfeiferové ředitel Kanceláře generálního ředitele PhDr. Josef Havel, CSc. Další ceny obdrželi úspěšní tvůrci z rukou ředitelky Radioservisu, a. s., Mgr. Kateřiny Konopáskové a zástupců Nadace Český literární fond – Ing. Antonína Neumanna a Bc. Vratislava Kepřta.

Hostem na slavnostní akci byl prezident Herecké asociace Jiří Hromada a zúčastnili se jí také dětští spoluvůrci oceněných pořadů – Václav Hanáček jako spoluautor časosběrného dokumentu „Pavilon M“ a členové DRDS Meda Folprechtová, Dorota Tučková, Vincent Klusák, Tomáš Poláček, Jan Vokrouhlecký a Kryštof Racek, kteří se podíleli na vítězném pořadu kategorie Publicistické pořady „Diář DRDS – březen 2016“.

Slovo vítěze

Mgr. Mária Pfeiferová
Dívka z laviny

Když se po dvou měsících ohlédnu za svým nečekaným výjezdem do rakouských Alp a přemýšlím, proč byl po pracovní stránce tak úspěšný, napadá mě několik věcí. Vybrala jsem dobrý hotel a dobré patro (to není vtip), mám výbornou rodinu, měla jsem velké štěstí a šla jsem do celé akce s maximálním nasazením a touhou nezklamat.

V sobotní únorový podvečer (měla jsem víkendovou pohotovost), asi hodinu a půl po tom, co mi poprvé zavolal Jan Herget z pražského newsroomu, že lavina v rakouských Alpách zavalila české turisty a že jich tam je možná až dvacet a někdo zemřel, jsem seděla ve služebním autě a mířila do Wattens. Čas mezi prvním telefonátem a odjezdem jsem strávila balením, vyplňováním formulářů, googlováním a přemýšlením, co by se ještě s sebou mohlo hodit. Vzala jsem termosku, svačinu, oteplovačky, rukavice, manžela a taky hodně peněz v hotovosti. Hodilo se všechno. Praha poskytla neomezená data do mobilního telefonu a příslib proplacení nezbytných nákladů.

Už když jsem se blížila k tyrolskému městu, z kterého to bylo jen kousek (30 minut autem, 20 minut místním taxíkem a hodinu pěšky) k místu tragédie (hlídaný vojenský prostor ve výšce 2 300 metrů), a bylo to vlastně nejbližší možné místo na ubytování s hotely a restauracemi, přemýšlela jsem, jak z minima informací uvařit zajímavý vstup do nedělního ranního speciálu. Zbývalo do něj deset hodin. Plánovala jsem, že hned po příjezdu obejdu místní hospody a třeba budu mít štěstí a potkám přeživší Čechy (spoléhala jsem na českou mentalitu – vše dobré i zlé zapít pivem). V každém případě jsem si naplánovala, že na živý ranní vstup už musím být nahoře v kopcích co nejbliž „laviniště“. Když nic, aspoň popíšu, co vidím a kde jsem. Zamluvila jsem si místního řidiče a naplánovala cestu do hor.

Měla jsem ovšem neuvěřitelné štěstí. Už na recepci hotelu „Zlatý orel“ jsem viděla v sofa sedět mladého muže s ortézou (v duchu pomyslela, cha, to bude někdo z laviny...). Když jsme vyjeli do třetího patra, na chodbě byla skupina devíti divných lidí v županech, dívka s ručníkem na mokrých vlasech a jeden „horolezec“ s čepicí. Mluvili česky. Ano. Byla jsem ubytovaná ve stejném hotelu, na stejném patře a chodbě se skupinkou osmi přeživších Čechů. Hodila jsem tašky na zem a šla rovnou za nimi. Co jiného, že? A že jsem z rozhlasu a že jdu dělat svou práci a že se omlouvám a že bych potřebovala vědět a natáčet a ... no koukali na mě jako na novinářskou hyenu, která přijela sakra rychle. Umřeli jim přece před pár hodinami čtyři kamarádi (!). Záchranáři, policie a lékaři je do hotelu převezli před pár desítkami minut. Naštěstí ten „horolezec“ byl kolega organizátora výpravy Robina Kalety – horolezec David Knill, který měl za úkol zmapovat situaci, zjistit, co se stalo, a rekonstruovat přesně z výpovědí přeživších, co se v místě tragédie dělo. Byl docela v pohodě (mluvil krátce předtím se svou kamarádkou Lucií Výbornou, takže už věděl, že se někdo z ČRo objeví) a nechal si alespoň vnutit mou vizitku a řekl mi, že mají za chvíli sraz všichni v hotelové hospodě.

Okamžitě jsem se převlékla a šla do hospody taky. Seděla jsem hodinu asi pět metrů od nich (oni ve vedlejší místnosti) a čekala jako hyena a trochu občas něco zaslechla... Po hodině surfování po českých sociálních sítích a taky v rakouských médiích, kde už čeští

diskutující „přesně“ popsali, co se stalo a jak si za to stejně mohli všichni sami a měli by si zásah záchranářů zaplatit ze svého, nás s manželem napadlo nabídnout skupině šanci říct, jak to bylo. Šla jsem ještě v noci za nimi a chvějícím hlasem je požádala a apelovala na ně, aby si nenechali informace pro sebe, že si jinak lidi a média vymyslí a upraví realitu podle svých představ a že jim dávám možnost říct pravdu (a nakonec se vlastně očistit, ale to jsem ještě nevěděla). A že mám číslo pokoje ... a že musím brzo ráno odjet a jdu v sedm na snídani a v 7:15 že odjíždím. Ať si to promyslí ... a šla jsem spát.

V sedm ráno telefon z recepcie, já už ve dveřích oblečená v bundě, že jdu na snídani a rychle do hor. „Dobrý den, jmenuju se ... a ráda bych využila vaší nabídky. Nechci, aby mě někdo viděl, můžu přijít za vámi na pokoj?“ Přišla krásná, zraněná a zlomená „dívka z laviny“. Do toho volal Radiožurnál, první vstup jsem měla už v 7:10, měla jsem jen pár minut času na natočení rozhovoru a vstup jsem celý přizpůsobila novým informacím. Lišily se počty zraněných, informace o dvou českých skupinách, které se navzájem neznaly, lavin bylo víc atd. Dívka můj vstup slyšela, seděla metr ode mě. A tím jsem si ještě víc získala její důvěru. A měli jsme to. Jedinečné, exkluzivní a autentické informace, které nikdo jiný neměl. Newsroom přestal přebírat informace z ČTK a dalších agentur.

Hned potom (rozhovor šest minut, živý vstup, snídaně, odeslání zvuků) jsem rychle odjela k horské chatě nahoru do vojenského prostoru. Tím, že jsem byla první, ještě nezbystrili vojáci a nikdo mě nekontroloval. Později už nahoru žádné novináře nepustili.

U Lizumer Hutte ve výšce 2000 metrů, odkud obě skupiny (neznaly se navzájem) vycházely, dohromady dvacet lidí, jsem opět náhodou potkala Davida Knilla, který ještě v noci pěšky vyrazil za druhou, stále ještě v horách ubytovanou českou skupinou (sedmičlennou – jeden mrtvý). Čeští freerideři na nás nejdřív reagovali podrážděně a odtažitě, ale poté, co jsem si od nich vyslechla, jak novináři zkreslují realitu a lžou (a měli pravdu, protože ještě v neděli ráno byly všude špatné informace), se uklidnili a během několika pár minut mi řekli další doplňující informace, včetně přesných časů událostí, lavin, záchranářů, vyhrabávání těl. Vše měli i vyfocené na mobilech, jsou to profesionálové a věděli, že se to hodí i kvůli policii a pojišťovně.

Nakonec jsem byla jediná, s kým všichni mluvili. Nějak nás to sdílení příběhu sblížilo a já jsem se toho ode všech během dne dozvěděla víc, než bych chtěla a potřebovala. V lavině jsem se ten den projela snad pětkrát. Rozhovor s dívkou z laviny přebralo jen podle mého pátrání devatenáct médií napříč českým mediálním spektrem. Rozhovor odvysílala Česká televize i Nova. Obraz dvou českých skupin v českých médiích se o 180 stupňů změnil. Z hazardérů se změnil na dvacet sportovních turistů, kteří měli prostě velkou smůlu, že byli na nesprávném místě, a také šestnáct z nich velké štěstí, že přežili. Se šrámy na těle a na duši, ale přežili.

Po návratu domů mi od jednoho z nich přišel děkovaný dopis. Napsal „Vážená Paní novinářko“. Často na ně myslím.

Jubilea členů SRT v roce 2017

Pokorná Jaroslava	6. 1. 1962	55 let
Štichauerová Jitka	10. 1. 1952	65 let
Nováková Jaroslava	15. 1. 1947	70 let
Rykl Milan	6. 4. 1932	85 let
Kubica Artur	8. 4. 1962	55 let
Ješutová Eva	25. 5. 1957	60 let
Smatana Ľubomír	13. 8. 1967	50 let
Matyáš Bohuslav	30. 11. 1942	75 let

Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, z.s., děkuje:

Boris Vršínský
advokátní kancelář

Vydává Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, z.s.

Vinohradská 12, 120 99 Praha 2

www.rozhlas.cz/srt

<https://www.facebook.com/SRTzs>

bankovní spojení: Česká spořitelna, a. s. – číslo účtu: 3905638379/0800

Redakce: Mgr. Jana Bartošová

Korektury: Bc. Kamila Hugrová

Spolupráce: Marcela Benešová